

● POHODNIŠTVO... PLEZANJE... PUSTOLOVSKE AKTIVNOSTI... ŠT. 6

revija@drustvo-strmina.si

SEPTEMBER - OKTOBER, 2015

**JEZERSKA PLANINSKA
POT V ENEM DNEVU**

**MATTERHORN -
150 LET KASNEJE**

DANIČINI TRIGLAVI

JESEN JE TUKAJ

**Boris
Strmšek
Strmina**

Kako vemo, da je jesen? Predvsem po tem, da na facebooku vsi objavljajo fotografije rumenih macesnov, bi lahko bilo eno od modernejših dognanj. Najprej je še zanimivo, potem pa postane že dolgočasno gledati ves čas podobne motive in komaj čakamo, da se pojavi kakšna zasnežena fotografija ali povsem običajna, ko so drevesa še (bila) zelena. Na celini oziroma bližje hribom počasi pospravljamo kolesa in iščemo smuči, ki se skrivajo v kakšnem zaprašenem kotu. Tudi cepin in dereze, ki imajo že nekaj rje, povlečemo na plano. Nizke čevlje in lahke gozdarje bodo kmalu zamenjali takšni nepremočljivi in topli, da bodo zimska gaženja bolj udobna. Napol prazni nahrbtniki se bodo spet nekoliko napolnili, saj je treba vzeti na ture že nekaj več oblačil. Pa vendar – zima še ni tukaj. Sedaj se bomo trudili izkoristiti sončne dni, iskali bomo tople koticke v naravi. Večkrat nas bo pot zanesla bližje morju. Tam je za kolesarjenje sedaj najlepše, pravijo. Plezalci se selijo v dvorane, pa tudi primorske stene so že bolj živahne, kot v poletni vročini, ko se še dihati ne da. Evropska jesen in zima je tudi čas, ko nas vabijo druge celine. Tisti, ki so nameravali v Nepal in na vznožja Himalaje, so se že odpravili na pot. Južnoa-

meriško poletje nas tudi počasi vabi, sedaj je tam še pomlad, z našo zimo pa nastopi poletje. Predvsem v Čilu in Argentini je to najbolj aktualna sezona. Tudi za obisk recimo Patagonije na skrajnem jugu celine. V prihodnjih številkah se bomo v tiste konce odpravili tudi mi. Pri nas je vode vse manj, počasi se bodo potočki pričeli spreminjati v led, še posebej pa čakamo, da zaledenijo slapovi. Tudi tisti, ki radi veslate, boste počasi morali na drugi konec sveta, kjer bodo reke toplejše. Nekako najbolj na istem bodo jamarji, pod zemljo se ne spremeni kaj dosti, razen, da je v nekaterih jamah manj vode in so zato bolj prehodne. Kostanjevi pikniki so v polnem zamahu, zaključki leta so že vneseni v koledarje. Tudi mi se bomo konec novembra zbrali in pogledali, kaj nam je dobrega dalo to leto, kakšne so nove zgodbe in nove izkušnje. Do takrat pa nas čaka še Martinovo. Nekoč smo se na ta »praznik« zbirali v Ospu in vzponom v stenah Kraškega roba nato nazdravili s kozarcem refoška, tudi terana. Tako lahko tudi letos, saj letina je dobra. Jesenski dnevi so ob pisanih barvah lahko barviti tudi kar se aktivnosti tiče. Smučanje na bližnjih avstrijskih ledenikih si lahko popestrite s kolesarjenjem ali plezanjem ob Jadranu. Planinarjenje lahko doživljate v hladnejšem obdobju leta na jadranskih otokih. V bistvu je treba imeti za naravo le domišljijo in nam nikoli ni dolgčas. Tudi za rumene jesenske macesne. Lahko so zanimivi, če jih pogledamo nekoliko drugače...

Fotografija na naslovnici:

Jesen je tukaj, počasi prihaja zima. Razgled z Ambroža pod Krvavcem na Triglav. Avtor fotografije: Boris Strmšek.

Veseli bomo vašega soustvarjanja revije, prispevki in komentarji so dobrodošli. Pošljite jih na elektronski naslov:

revija@drustvo-strmina.si

DONACIJE

Za izdelavo še boljše, zanimivejše revije, dostopne širši množici, nam lahko pomagate v obliki donacije. Prispevke lahko nakažete na transakcijski račun društva Strmina št. SI56 2410 0901 1071 932, naslov DRUŠTVO STRMINA, Maroltova 30, 2000 Maribor, s pripisom DONACIJA REVIIJA STRMINA. Že vnaprej se zahvaljujemo za vaše prispevke. Za več informacij nam pišite na elektronski naslov revija@drustvo-strmina.si.

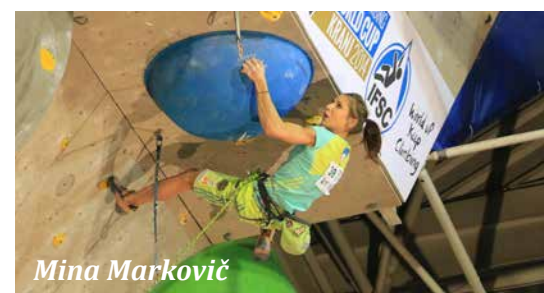
GORNIŠKI VEČER Z IGORJEM ŠKAMPERLETOM

Planinsko društvo Domžale in Knjižnica Domžale vabita na Gorniški večer z Igorjem Škamperletom, ki bo **v torek, 3. novembra 2015 ob 19. uri v Knjižnici Domžale**, Cesta talcev 4 v Domžalah. Igor Škamperle je rojen leta 1962 v Trstu, živi v Ljubljani, doktor znanosti (1997), filozof, sociolog kulture, komparativist, religiolog, pisatelj in alpinist. Zaposlen na Oddelku za sociologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, ukvarja se s sociologijo znanosti, teorijo simbolov, zgodovino idej, kulturno zgodovino ter religijo in kulturo v obdobju renesanse. Pleza od leta 1978, opravil je več kot 200 plezalnih vzponov, med njimi več prvenstvenih. Plezal je v Severni Ameriki, v Himalaji, na Škotskem in v Alpah, sodeloval je na dveh alpinističnih odpravah (Aconcagua 1982, Anapurna 1983). Je avtor in soavtor več vodnikov in knjig, ena najbolj znanih je Sneg na zlati veji (1992)... Z Igorjem se bo pogovarjal o »gorniškem svetem gralu« Borut Peršolja. Vstopnine ni.

1. decembra bo gost naslednjega Gorniškega večera Andrej Pečjak, ki bo spregovoril o vroči ljubezni do ledu in elektrike.

14. IN 15. NOVEMBRA SPET PLEZALSKO V KRANJU

Letos naše plezalke in plezalci na tekmah v športnem plezanju ponovno krojijo svetovni vrh, kako smo navajeni že iz prejšnjih let. Razveseljivo je, da so se ob standardni Mini Markovič (trenutno vodilna v svetovnem pokalu težavnosti) tokrat med najboljše uvrščale tudi njene sotekmovalke. Janja Garnbret je letos dosegla nekaj izrednih uspehov in je naslovom evropske mladinske prvakinje v balvanskem in težavnostnem plezanju dodala še naslov svetovne prvakinje v balvanih, na evropskem članskem prvenstvu pa je bila v težavnosti druga. Nekaj dobrih rezultatov je letos dosegla tudi Tjaša Kalan, ki je trenutno sedma v svetovnem pokalu, Dejan Primožič je trenutno na 12. mestu, še posebej pa je naredil korak naprej Domen Škofič, ki je trenutno na 4. mestu v svetovnem pokalu težavnosti ter je septembra v belgijskem Puursu dosegel svojo prvo zmago na tekmi za svetovni pokal. Kot je že običaj v svetovnem pokalu, se marsikaj odloča na zadnji tekmi, ki bo 14. in 15. novembra v Kranju. V dvorani Zlato polje bomo lahko spet spremljali najboljše športne plezalke in plezalce na svetu, tekma pa bo tudi odločala o končnih razvrstitvah. Skratka, vidimo se v Kranju, kjer bomo bučno navijali, več informacij o tekmi pa si lahko pogledate na www.worldcupkranj.com.

Mina Markovič

Izdaja: Društvo za pustolovske aktivnosti STRMINA, Maroltova 30, 2000 Maribor

Zbrala in uredila:

Boris Strmšek in Tamara Leskovar

Sodelavci v tokratni številki:

Anže Šenk, Mateja Mazgan, Matej Hartman, Sašo Benetek, Žan Zadnikar, Peter Tomše

Postavitev: Polona Mesec

JEZERSKA PLANINSKA POT V ENEM DNEVU - 1. DEL

SPOZNAJ GORE SVOJEGA KRAJA!

Besedilo:
Anže Šenk

Fotografije:
**Arhiv
Anže Šenk**

»Spoznaj gore svojega kraja«, je bilo že leta 1961 geslo za pot po vrhovih okoli Jezerske doline. Da bi čudoviti gorski svet približali Jezerjanom, je planinsko društvo izdalo vodič s seznamom koč in vrhov. Dvajset let kasneje so z izdajo vodnika Dnevnik Jezerska planinska pot, zanimivo pot po dvanajstih vrhovih in petih kočah, ob osemdeseti obletnici Češke kočice leta 1980 predstavili širšemu krogu ljubiteljev gora.

Ideja prehoditi to, po besedah iz starejšega vodnika, ne dolgo, zato pa ponekod kar precej zahtevno, a dobro zavarovano in označeno pot, v enem dnevu, se je prvič porodila Drejcu in Davu Karničarju leta 1991. 23. julija sta znotraj enega dne

uspela »požigosati« vse točke takratne poti, ne pa tudi skleniti celotnega kroga. Po štiriindvajsetih urah in tridesetih minutah ju je prijatelj z avtom izpod Storžiča pripeljal nazaj v center vasi. 1999 se je z istim ciljem na pot podal ljubitelj Jezerskega, Sušov Milan, ki je za spremstvo vzel s seboj mojega očeta Šenk Milana. Po neodločenosti prvega je oče, po skupaj osvojenem Velikem vrhu, Češki koči, Vratcah, Kočni, Grintovcu, Cojzovi koči, Dolgem Hrbtu, Skuti, Okrešlju, Vadinah in Babi, sam nadaljeval na Goli in Jezerski vrh ter Virnikov Grintovec. Naslednji dan je vknjižil še kranjski Storžič in Kališče. Dve leti kasneje se je na pot podal sam. Po polnočnem štartu ga je na Velikem vrhu že preganjala nevihta, da se je plazil do skrinjice in šel nazaj spat, nadaljeval pa ob šestih zjutraj. Ponovno je zadnji točki v Karavankah obiskal naslednji dan, kamor sem šel zraven in se morda že takrat okužil s tem projektom. Maja 2003 je bila izdana nova knjižica z razširjenim seznamom točk.

OGLEDI, PRIPRAVE IN LETA, KI BEŽIJO

Kmalu po tem je doma padla debata o enodnevni izpeljavi nove variante. Vse je bilo bolj kot draženje. Pomembno je bilo spoznanje, da je zadeva sedaj precej težja. Še starejša varianta ni bila nikoli docela izpeljana. Verjetno je želja v meni rasla skupaj z uživaškim preletavanjem

domačega skalovja, premagovanju razdalj in višinskih metrov na turnih smučeh ter spoznavanja, da se moje telo na dolgih preizkušnjah dobro obnaša. Glava pa še ni bila pripravljena. Vedno me je poletje prehitelo. Med tem ko sem nekaj let v zimskem obdobju pridno in načrtno treniral, mi v kopnem delu leta ob številnih dejavnostih to ni uspevalo. Sam zase nikoli nisem bil dovolj pripravljen in tudi najkrajših variant nisem raziskal. Nekega dne me je ob zgodnjem prebujanju, kot že večkrat, pičilo, da grem malo pogledat naše hribe. Do kočice je šlo na čas. Vmes pa se mi je porodila zamisel, da bi šel preverit časovnico po JPP do Vadin. V sestopu z Vratca so me grabili krči, pa sem se odločil prikobacati na Kočno. Naprej je spet šlo normalno. Tudi krči te lahko nehajo grabiti! Na koncu sem se odločil še za Babe in na Jenkovi še za Goli vrh. Ob prihodu v gorniški center nisem mogel izgovoriti besede pir, ker jezik ni oblikoval črke r, roke pa so ostale zakrčene v prijemu palic. Čas dobrih 8 ur, pa mi je vtil trdno prepričanje, da je projekt »Jezerska planinska pot v enem dnevu« izvedljiv. Še posebej s številno oskrbo kolegov ob poti in seveda, spet načrtno fizično pripravo in ogledu »bližnjic«.

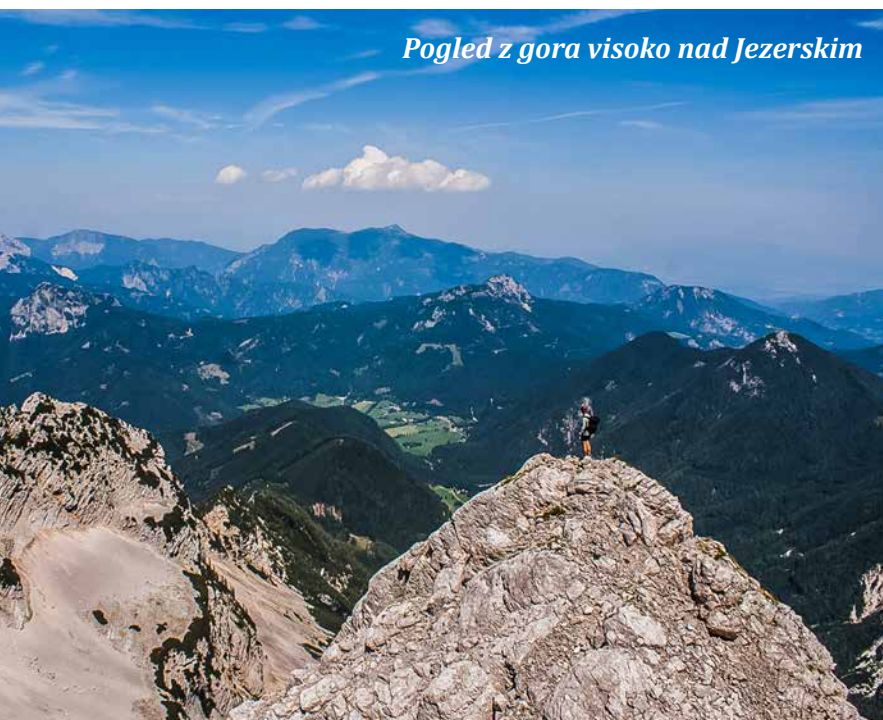
Nato so šla leta spet mimo. Že lani sem slišal, da ima tudi Matej Tonejec željo izvesti stvar. Malo me je premaknilo, a ob zavedanju svojega kampanskega športanja v zadnjih letih in zdravstvenih težavah, se je tekmovalnost hitro ohladila. Letos je brat Primož avgusta prišel z informacijo, da se je Matej letos odločil in bo prvi, ki bo naredil JPP v enem dnevu. Privoščim mu, sem dejal, vendar se fantje niti ne zavedajo, kaj pomeni biti pol dneva v pogonu na nogah, kaj šele cel dan in to v hribih. Oče pa je na kratko pribil, morda malo v tekmovalnosti, da jaz to naredim, kadar se spomnim. Za trenu-

TOČKE JEZERSKE PLANINSKE POTI:

Veliki vrh	(1742 m)
Češka Koča	(1542 m)
Vratca	(1802 m)
Kočna	(2540 m)
Cojzova kočica na Kokrškem sedlu	(1791 m)
Grintovec	(2558 m)
Dolgi Hrbet	(2457 m)
Skuta	(2532 m)
Kranjska Rinka	(2453 m) <i>dodan vrh</i>
Koroška Rinka	(2433 m) <i>dodan vrh</i>
Frischaufov dom na Okrešlju	(1378 m)
Kranjski planinski dom na Vadinah	(1700 m)
Velika Baba	(2127 m)
Goli vrh	(1787 m)
Pristovski Storžič	(1759 m) <i>dodan vrh</i>
Virnikov Grintovec	(1654 m)
Stegovnik	(1692 m) <i>dodan vrh</i>
Storžič	(2132 m)
Dom Kokrškega odreda na Kališču	(1540 m)
Kozji vrh	(1628 m) <i>dodan vrh</i>

Opomba: Točke so navedene po vrstnem redu, kakor jih je obhodil Anže Šenk.

Pogled z gora visoko nad Jezerskim

tek sem se v sebi »okorajžil«. Sploh glede na rezultate tekem v letošnjem letu, ki so plod športne zgodovine in prizadevnega sekaškega dela v gozdu. Rekreacije, sploh tiste s supergami na nogah in hitrejšega utripa, je bilo letos res samo za ščepec, zato pa hitrejših korakov z »motoriko« in vleke »zajle« toliko več. Po zame izrednem času 4:22:28 na maratonu štirih občin, ravninsko razgibanem polmaratonu Worthersee v 1:20:31, in še posebej prepričanju, da gibalna domačnost v skalovju pridobljena vse od otroštva tudi ne izgine čez noč, pa trdni glavi, se res zazdi, da sem opremljen za tako nalogo. Ko sem že pozabil na domače debate, pa me kliče Klemen Triler. Komaj si je ohladil podplate po rekordni slovenski planinski poti in me že sprašuje o detajlih naše poti. Da misli to narediti še v tistem tednu, pove. Med tednom sem se večkrat zalotil ob premišljevanju o JPP in da praktično ne mine leto, da je ne bi omenil. Kljub obljubljenemu spremstvu Marjana Zupančiča na ponovnem lovu za rekordom na SPP, sem se odločil, da grem na Jezersko pot ne glede na to ali jo Triler

Zgodaj zjutraj se je pričela dolga pot po vrhovih okoli Jezerskega

prej naredi ali ne. Sam, da vidim, če sem zmožen v enem kosu obhoditi našo dolino! V soboto, da bom v nedeljo užival in v ponedeljek pravi za delo! Pozno zvečer ugotavljam, da imam še cel kup za pripraviti ter premisliti, kje in kako. Utrujenost od dela in nedeljskega polmaratona me prepriča o prestavitvi štarta na nedeljo. Tako mi bo lahko pomagal vsaj oče, ki pride iz morja. Bratje niso imeli časa. Marjanu prek Špele Zupan sporočim, da me ne bo v nedeljski spremljevalni ekipi. Kmalu me kliče Klemen in povpraša po nedeljskih planih. Razveseli me s hitro odločitvijo, da mi bo pomagal v drugem delu, da si tudi ogleda pot. Doma pripravim le še žakelj s pijačo, hrano in rezervnimi oblačili, ki mi ga bo oče Milan dostavil na Jezerski vrh, in plastenke za na Mlinarsko sedlo. Zaradi vročega dneva se nagibam k zgodnjemu štartu. Da bi imel dan za hiter in varen spust s Kočne, se odločim za tretjo uro.

JUTRANJE OGREVANJE

Po vstajanju sem kar prehitro pri spomeniku med šolo in Kazino na križišču v centru vasi. Zato štartam deset do treh (2:50). Na vznožju nekdanje žičnice Mali vrh odložim nahrbtnik na hlode in zavijem na žičnico, kjer me preseneti visoka mokra trava. Za trenutek se ustavim in poiščem boljšo linijo. Suhe noge so varnejše glede žuljev, vendar sem že moker. Na pobočju Velikega vrha ujamem topel, zatohel zrak. Misel o obijajoči vročini čez dan je odpihnila prijetna sapica pod vrhom. Vpis v knjigo, štampljka v knjižico, fotka in nazaj do nahrbtnika. Po uri in 13 minutah že obsvetim nahrbtnik. Do Češke kočice imam slabe pol litra napitka, ki ga skušam sprazniti. Tam na koritu natočim liter in pol. Naslednje polnjenje imam v planu na Kokrškem sedlu oziroma Cojzevi koči. Češka kočica ima malo pred peto

Pogled z vrha Grintovca nazaj proti Kočni. Foto: Boris Strmšek.

še zaklenjena vrata v jedilnico, kjer je vpisna knjiga. Pred kočico pa le silhueta mične punce, ki ji zagotovo ni bilo jasno moje hitro obračanje. Dvakrat me je pozdravila v eni minuti z »dobro jutro«, jaz pa nazaj kar veselim »živijo« in sem že poskakajoče odpikal s palicami na Vratca. Šodrast kanal je ponoči še bolj »smotan« kot običajno, le na nikogar ni treba paziti. Ob 5:11 sem že vpisan in knjižica pospravljena v žepu na stegnu tričetrtinskih hlač. Kar padem nad Zgornje ravni, kjer me že mami slutnja začetka prebujanja dneva. Vse do vrha uživam sončno vzhajanje na eni in polno luno na drugi strani. 6:15 sem na vrhu Kočne. Tu domov javim željo po oskrbi na Mlinarskem sedlu ob 7:40 oziroma pol ure prej od predvidenega, ker sem nekoliko hitrejši. Pa mi spust, čeprav je tudi precej vzpona vmes, čez Dolce do Cojzove kočice vzame 20 minut več od predvidenega. Dvakrat mi pot popestrijo gamsi. Takole bi moral leteti po klancu, občudujem atletske štirinožce. Pod meliščem se usedem na udobno skalo in stresem peskovnik s čevljev. Nekaj malega me žuli na peti na

vrhu skoraj novega čevlja. Imam občutek, da je ves čas isto in da me ne bo ožulilo, zato pustim trak za take primere mirno v nahrbtniku. Čez celotne Dolce sem hodil le dvakrat daleč nazaj. Ni mi ravno domač teren. Na križišču ne zavijem takoj levo. Iz radovednosti si ogledam table, ker sva tu s Klemenom lani pri njegovih Grintovcih ekstrem zgrešila optimalno pot do Cojzove. Nadaljujem v smeri, ki mi jo kaže tabla. Nenadoma zagledam potko levo tik pod steno. Ponovil sem napako. Pozabil sem stopiti iz križišča tisti meter nazaj na zgornjo pot, čeprav sem ob prihodu spoznal to zanko! Čez trave se ponovno utirim v pravo smer.

OD KOKRŠKEGA SEDLA DO RINK

Srečam nekaj veselih hribovcev, ki se odpravljajo na Grintovec. Jedilnica na Kokrškem sedlu ob 7:05! Ob ponovnem snidenju in prehitevanju vzpenjajočim komaj pojasnim, da ne grem še enkrat gor, ampak da sem bil prej na Kočni, ter da, ja, so oni na pravi poti in da to je Grintovec. Nekatere presenetiš med opravljanjem

tistih nujnih del, ki ob zagonu organizma v svežem jutru tako rade ponagajajo, a so nam avanturistom domače in nič nenavadne. Na Grintovcu, 7:55, sem pa bil počasen, si mislim, dobim obvestilo o zgrešenem klicu očeta, ki ga ne uspem takoj priklicati. Me že čaka postrežba. Igraje odtečem do mizice dobrot. Pojem »le« vse sveže fige z morja, da Rok in Milan kar malo žalostno gledata. Njima ostanejo suhi piškoti, sendvič s suho salamo...

Napijem se in natočim bidone do vrha ter po kratkem pogovoru s fotografiranjem že nadaljujem na Dolgi hrbet. Ob 8:25 moram na vrhu prvič uporabiti blazinico za žigosanje. Po grebenu proti Skuti so markacije stare in ob jutranjem soncu, ki bode v oči, še težje sledljive. Je treba imeti oči kar na pečljih pri ovinkarjenju gor in dol okrog robov. Tu palice prvič zataknem med hrbet in nahrbtnik, da imam proste roke. Skuta, 8:50, je prvi vrh, kjer

me družba že čaka. Na štemplju je še sveža tinta. Vpišem se kar tako nekam v knjigo, ker je že prenapolnjena. Bom toliko »desca« in še letos prinesem novo? Spust, v začetku kličem Klemena in mu nato napišem sms, je prava igra. Iščem kompaktno skalo in kamenje, sem pa tja roka zdrsi po jeklenici, se ujame za klin... To je tisto, v čemer res uživam. Na Rinke skrenem z markirane poti in sledim vznožju stene. Kmalu pridem na že dobro uhojeno bližjo varianto, ki je aktualnejša v smeri iz Rink na Skuto. Neveščim brezpotja jo kljub vsemu odsvetujem! Na Kranjski Rinki, 9:30, me uživaško nastavljač soncu možakar pozdravi z besedami: »Še ene hitre noge«. V smehu mu pojasnim zakaj. Ko že sestopam, me povpraša, kje se da dobiti boljši in lažji nahrbtnik, ker je do sedaj vedno kupoval cenejše in niso dobri...

(nadaljevanje prihodnjič)

Po grebenih od Grintovca proti Skuti

Že v prodaji

naročila sprejemamo po e-pošti
koledar@pzs.si

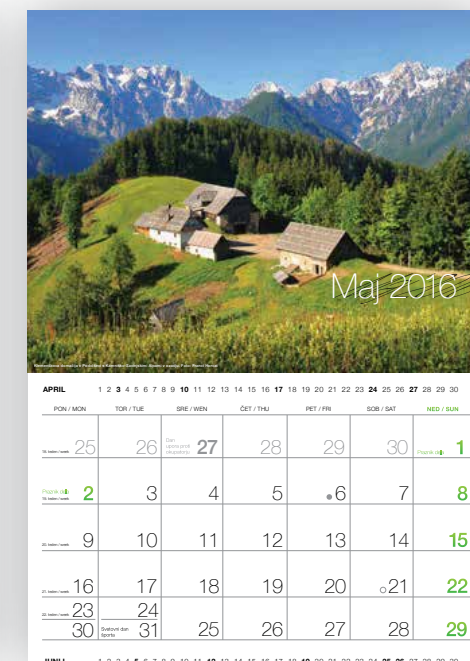
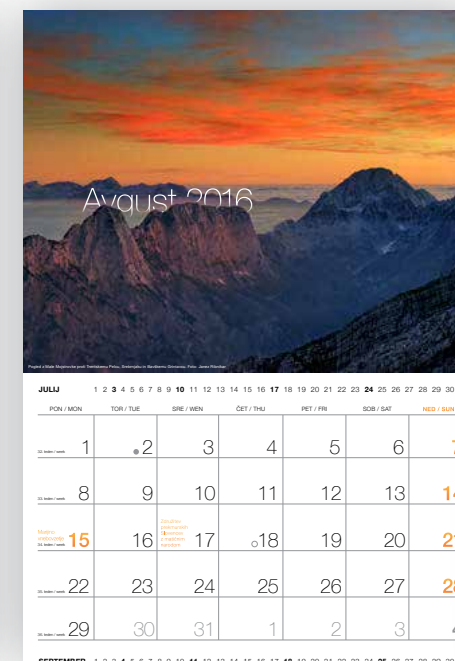
in na brezplačni tel. številki
080 18 93 (24 ur na dan, vse dni v letu)

Cena z DDV: **4,50 €**

V koledarju Planinske zveze Slovenije 2016 so najlepše fotografije, ki so bile izbrane na razpisu Planinske zveze Slovenije. Motivi na koledarju predstavljajo del gorske narave v različnih letnih časih, ki vas bodo spremljali skozi leto 2016. Koledar je opremljen trimesečno z luninimi menami. 13-listni koledar je tiskan na kakovostnem papirju in vezan z belo spiralo.

Format koledarja je 33 x 48 cm.

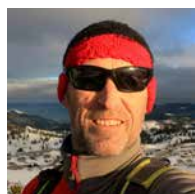
Možnost dotiska na pasici, višine 5 cm.

NAGRADA ZA MINULO DELO

DOM NA KUMU – NAJ PLANINSKA KOČA LETA 2015

Pripravil:
Boris Strmšek

Fotografije:
Boris Strmšek

Na začetku jeseni je Planinska zveza Slovenije organizirala tiskovno konferenco, na kateri so predstavili rezultate letošnje planinske sezone v naših gorah ter predstavili nekaj o načrtih za prihodnost. Srečanje z medijo so pripravili v Planinskem domu na Kumu (1211 m), ki je letos prejela naziv »Naj planinska koča«, ki je bil tokrat podeljen že četrtič. Letos je pokroviteljstvo nad izborom prevzel Siol (prej je tri leta bil izbor pod okriljem NeDela), v prvem krogu glasovanja pa

je bilo na seznamu 59 planinskih postojank, ki imajo certifikat »Do okolja prijazna koča« ali »Do družin prijazna koča«, oziroma oba. Na enkratni razgledni točki, ki jo predstavlja Kum oziroma »Zasavski Triglav«, kakor ga tudi imenujejo, smo povprašali, kaj je tako pritegnilo obiskovalce, da so jim podelili največ glasov.

Naziv naj planinska koča leta ni kar tako, predsednica planinskega društva Kum iz Trbovlja **Marjeta Bricl** pa je pojasnila, kako je prišlo do tega priznanja:

Marjeta Bricl in Roman Ledinek
z laskavim priznanjem pred Planinskim domom na Kumu

»Ja, tale naziv res ni kar tako. Že zaradi tega, ker je to častitljiva lovorika za društvo in naš Kum, za našega oskrbnika. Zelo smo veseli, da smo dobili to priznanje, vendar je že tako, da brez nič ni nič. Precej truda je bilo vložnega, ne samo v to akcijo, temveč, da smo sploh lahko kandidirali, da smo imeli pogoje, da smo imeli certifikat »Družinam prijazna planinska koča«, na te stvari smo se pripravljali že preteklo leto. Pravzaprav ne zaradi naziva »naj koče«, temveč tudi sicer, saj radi sem prihajajo obiskovalci z otroci. Prav ponosni smo, da nam je v letošnjem letu uspelo postaviti tudi čistilno napravo v naši koči in tudi zaradi tega smo se lahko prijavi v to akcijo. Da je pa akcija stekla, je pa verjetno ali pa prav zagotovo zasluga našega novega oskrbnika, ki ima pravo mero prijaznosti, solidne postrežbe in pravega občutka za obiskovalce, ki so potem glasovali zanj.«

Kakšni so pa vaši načrti za naprej? Saj, kot smo slišali danes, je takšen naziv vselej težje obdržati, kot pa ga pridobiti, ter ostati na enakem nivoju...

»Veliko je še stvari, o katerih bomo razmišljali, načrtovali, se pogovarjali... So ideje, da bi še povečali obisk, da bi poiskali še druge tržne niše, ki bi privabljale planince. Razmišljamo o Kumski obhodnici, razmišljamo o novih igralih, razmišljamo o večji ponudbi za kolesarje, ker bo Kum tudi ena od točk Slovenske kolesarske poti. Nekaj smo se v tem smislu že pripravili, nekaj nam pa še ostaja, da bodo kolesarji na Kumu res dobrodošli. Seveda razmišljamo tudi o raznih stvareh s področja okoljevarstvenega vidika. Veliko je še dela in upam, da nam bo uspelo ohraniti ta sloves še naprej.«

Eden najzaslužnejših za laskavi naziv je prav gotovo **Roman Ledinek**, oskrbnik Planinskega doma na Kumu. Naziv »Naj planinska koča« verjetno ni prišel sam od sebe!?

Planinski dom na Kumu (1211 m)

»To je verjetno priznanje za minulo delo. Sicer sem res tukaj šele 15 mesecev, vendar pa sem bil mogoče dovolj priden v tem času.«

Je kakšna skrivnost v tem, da ljudje radi pridejo, da pohvalijo takšno planinsko postojanko? Jim je treba ponuditi kaj posebnega?

»S takšno planinsko postojanko moraš živeti z dušo in telesom. In to ne nekaj ur na dan, temveč 12, 16, koliko je potrebno. Biti moraš prijazen, nasmejan, tudi če te recimo boli zob. Rad vidim, da se ljudje vračajo in da so nasmejani. Rad vidim, da so ljudje zadovoljni, ko odhajajo. In da povedo svojo dobro izkušnjo naprej. Jaz sem po poklicu slaščičar. Imel sem tudi izdelavo tort in peko peciva v Trbovljah, bil sem štiri leta in pol na Šmarni gori nad Ljubljano, kjer sem se kalil. Slučajno sem izvedel za Kum, povedal mi je svak, doma sem jih vprašal, če so pripravljeni pomagati in bili so navdušeni. Pa sem prišel semle gor in smo zaorali ledino.«

Ob odličnih tukajšnjih razgledih v lepem vremenu je potrebna tudi odlična ekipa. Kdo še sodeluje v tem timu?

»V tem timu je še zraven moja žena, otroci, moja sestra, svak in še kdo se najde. Tudi kdo od prijateljev za kakšno večjo prireditel.«

Kakšne pa so ideje za naprej, da se obdrži popularnost in kvaliteto?

»Na tej lovoriki ne bomo zaspali. To nam je le vzpodbuda za naprej. Poskušali bomo biti še boljši. Verjetno bomo določene stvari spremenili, ostali prijazni do ljudi in narave. V načrtih za naprej želimo zunaj postaviti letni šank, s katerim bomo nekoliko popestrili tudi mojo slaščičarsko dejavnost, s kakšnimi miškami, krofi, točnim sladoledom... V načrtu imamo igrala za otroke, tudi organizacijo planinskega tabora. Za začetek kakšne tri dni, da pridejo mlade družine, postavijo šotor, jaz pa jim skuham in jim nudim ostalo oskrbo. Tudi kakšen pohod je v načrtu. Za pomlad načrtujemo dan »Kumskih punc«, to so štiri mlada dekleta, glasbenice, imajo ansambel, so že dobila tudi priznanja. Bilo bi nekaj takšnih mladih ansamblov, da malo popestrijo tukajšnja dogajanja. Ta dekleta, Kumske punce, so mi tukaj že dvakrat igrala in so bili ljudje bili precej zadovoljni.«

Je pa to področje zanimivo tudi za kolesarjenje!?

»Seveda, kolesarjev je tudi kar veliko. Med njimi sta celo dva gospoda, ki se iz Ljubljane pripeljeta s kolesom. Sedaj imamo tudi »bike box«, kjer je možno popraviti kolo ali napolniti zračnice. Tudi stojala za kolesa so na voljo. Čedalje več je kolesarjev, ki se podajajo na Kum, čeprav je to kar težka pot. Je skoraj 900 m vzpona, kjer ni kaj dosti počitka v dobrih 10 kilometrih.

Če pa omenimo še razgled, ki je še posebej dober v lepem vremenu, pa lahko od tukaj vidimo vse od Blatnega jezera na vzhodu, do Velebita na jugu, Tržaškega zaliva, Dolomitov, Karavank na zahodu, do Pece in še kaj proti severu. Res je lep razgled iz »zasavskega Triglava«. Omeniti velja, da je bil Kum v vojni za Slovenijo velikega pomena, bil je dvakrat raketiran, in tukaj gor smo zares s ponosom.«

Skratka, če se boste potepali kaj v bližini, jih le obiščite, vsekakor boste deležni prijaznosti in raznih dobrot, če pa boste ulovili še primerno vreme, pa vas čaka zelo širok razgled, da je le malo takšnih! ●

Cerkev Svete Neže na vrhu Kuma

MAMMUT/GORE-TEX®
**EUROPEAN
OUTDOOR
FILM
TOUR 15/16**

**EOFT 15/16 -
TURNEJA
ADRENALINSKIH
FILMOV**

9. oktobra se je v Amsterdamu pričela turneja letošnjega »outdoor« filma oziroma EUROPEAN OUTDOOR FILM TOUR (EOFT), ki že 15 let predstavlja enega najbolj atraktivnih filmskih programov, ki bo tokrat zaokrožil po štirinajstih evropskih državah, med drugim pride tudi v Slovenijo. **V četrtek in petek, 26. in 27. novembra, bomo ob 20. uri** doživeli adrenalinski filmski program v **Kinu Šiška**, vstopnice so na voljo preko spleta (www.eoft.eu), kjer si lahko ogledate tudi program in vse zanimivosti, ter v trgovinah Iglu Šport po Sloveniji. Za tiste, ki vam datum predvajanja pri nas ne odgovarja, pa si lahko izberete tudi katero od nam bližnjih mest v Avstriji, 10.11. v Salzburgu, 11.11. v Lienzu, 12.11. St. Marein im Mürztal, v Celovcu bo 13. novembra, dan kasneje na Dunaju, skratka možnosti je še veliko.

Na programu filmske turneje, katerega pokrovitelja sta Mammut in Gore-Tex, je devet filmov, kjer bomo spremljali različne panoge, ki vsaka po svoje dviguje adrenalin akterjem ter seveda tudi gledalcem. Tako se bomo spuščali z vrtoglavo hitrostjo na rolki po strmi cesti v Sierra Nevadi, z alpinistko Tamaro Lunger

se bomo vzpenjali na eno najnevarnejših gora na svetu K2 (8611 m) v Pakistanu, na hrbtnih divjih mustangov bomo jahali od Mexica do Canade čez divjine ZDA, čakajo nas neverjetne akrobacije na gorskem kolesu, z vrhunskim alpinistom Danijem Arnoldom bomo v neverjetnem času preplezali severno steno Matterhorna, s smučmi se bomo odpravili na izgubljeni vulkan na otočku nekje v pozabljenih koncih hladne Kamčatke. opazovali bomo »spopad« dveh mojstrov hoje po traku, spremljali bomo pustolovščino Alexa Honnolda in Tommyja Caldwellja med prečanjem Fitz Roya v Patagoniji, na snežni deski pa se bomo spuščali po pobočjih Lofotskih otokov in Aljaske. Skratka, adrenalina in osupljivih zgodb bo dovolj za 120 minut filmskega programa, ob spremljevalnem programu pa bodo dogodki trajali okoli tri ure. Sicer pa na spletni strani EOFT lahko najdete tudi spletno trgovino, kjer vas čaka enkraten izbor filmov adrenalinskih pustolovščin in drugih artiklov. Skratka, vidimo se na filmski pustolovščini v Kinu Šiška konec novembra!

MATTERHORN - 150 LET KASNEJE

Besedilo in fotografije:
Boris Strmšek

18. februarja 1880 se je takrat 39-letni Anglež **Edward Whymper** nagibal čez rob kraterja vulkana Cotopaxi v Ekvadorju in gledal v njegovo žarečo notranjost. Za noge ga je držal Louis Carrel, italijanski vodnik, z njima pa je bi tudi njegov brat **Jean-Antoine Carrel**. 4. januarja tisto leto so skupaj stopili kot prvi na vrh najvišje ekvadorske gore in vulkana Chimborazu (6267 m) in s tem postali prvi Evropejci, ki so se povzpeli tako visoko. Njihovo nekajmesečno raziskovalno popotovanje po Južni Ameriki je bilo 15 let po vzponu in dogodkih na gori v Alpah, ki bi sicer za vse večne čase sprla rivale, kakor sta bila takrat Whymper in Jean-Antoine Carrel. Vendar sta bila oba tako močni in odločni osebnosti, da to ni vplivalo na kasnejše odnose, čeprav je bilo leta 1865 v igri veliko

več, kot pa samo vzpon na goro na meji med Italijo in Švico. 14. julija tistega leta je namreč Whymper zrl z vrha koničaste gore navzdol na italijansko stran in daleč spodaj opazil skupino, ki jo je vodil Carrel. Whymper mu je pred nosom odnesel prvenstvo na gori, ki je dolgo veljala za nemogočo in je bila že nekaj let prava obsesija za nekaj takrat najmočnejših gornikov. Ta gora se imenuje Matterhorn.

Ko nad menoj izginejo dereze zadnjega v poljski navezi, ki smo jih čakalo več kot uro in pol, da splezajo strmo in zahtevno mesto, primem za fiksne vrvi in verige ter po njih splezam navzgor. Sedaj ni časa za kakšno prosto plezanje, saj za nami čakajo že drugi. In mudi se, saj čas beži zelo hitro, poleg tega nas skrbi veter, ki zgoraj na grebenu vrtinči sneg. Ko priplezam v škrbino, je Marko kmalu za menoj, hitro se nama pridružita tudi Jure in Igor, ki plezata za nama. V ozki škrbinici piha, čaka nas še nekaj metrov po skali, nato bomo stopili na sneg. V bistvu sta pred nami dve poljski navezi, ena dvojna ter ena trojna in obojni mečkajo, kot da bi bili nekje v dolini na toplem. Tukaj pa smo več kot 4000 metrov visoko, kljub soncu nas hladi veter, pred nami je še precej plezanja in kazalci na uri neusmiljeno bežijo. Kljub protestom Poljakov se zapodim mimo njih, saj jih lahko v snegu obidem. Še Marko se pritožuje, da naj raje počakava najina prijatelja, češ »če smo prišli skupaj, bomo skupaj tudi plezali«. Ja, jih čakava višje, vendar tukaj v tej gneči ne moremo in ne smemo več čakati, saj se moramo čim prej rešiti počasnetov, če želimo, da bomo danes videli vrh. Kmalu

Matterhorn je že ob prvem vzponu na vrh dokazal, da gre za zahtevno in nevarno goro

pustiva zadaj počasne naveze, po strmih snegu iščem prehode po grebenu, sonce nas boža in prijatelja sta tudi kmalu za nama. Spustimo naprej dve vodniški navezi, katerih vodnika sta tudi zelo srečna, da so se rešili zamaška. Malo poklepetamo, čudijo se tistim, ki ne razumejo, da je tukaj hitrost tudi varnost, nato pa si zaželimo srečo in odbrzijo naprej. Gosta obeh vodnikov sta očitno tudi odlično pripravljena. Desno od grebena plezamo navzgor proti predvrhu Matterhorna, ki se imenuje Pic Tyndall. Pravzaprav gre bolj za položen greben, kot pa vrh, najvišja točka ima višino 4241 m. Tukaj nas čaka hoja po ozkem grebenu, kjer gledamo na obeh straneh daleč v globino. Do zadnjega strmega dela nas čaka še nekaj nerodnih mest, kjer je treba občasno po nekaj metrov splezati navzdol. In nato zremo navzgor v strme skale, preko katerih je videti nekaj vrvi in celo visečo lestev. Še 250 višinskih metrov strmega plezanja nas loči od vrha.

Profesor ter odličen gornik **John Tyndall** in Edward Whymper sta na veliko posnemala eden drugega med svojimi odločnimi prizadevanji, da priplezata na vrh Matterhorna po jugozahodnem oziroma italijanskem grebenu. Whymper je pravzaprav pri svojih 20 letih, ko je prvič prišel v Cervinio (leta 1860), bil relativno neizkušen. Bil je umetnik, risar, zato ga je angleški založnik poslal v Alpe, da naredi skice in gravure gora na meji med Švico in Italijo. Tyndall je kot fizik raziskoval alpske ledenike in hitro postal tudi eden od pionirjev tako imenovane »zlate dobe alpinizma«. Njegovi poskusi na Matterhornu so verjetno tudi pripomogli h končnemu uspehu na gori. Je pa bil Tyndall tudi v ekipi, ki se je leta 1861 prva povzpela na vrh Weissborna (4506 m) v Švicarskih Alpah, gore, ki jo mnogi po težavnosti postavljajo ob bok Ma-

Jutranja senca Matterhorna na ledeniku Tiefmatten

terhornu. Skratka, mogoče bi bila zgodba na Matterhornu nekoliko drugačna, če bi se Tyndall in Whymper združila, a do tega nikoli ni prišlo. Ob tem je Tyndall po vzponu na Weisshorn nekako izgubil zanimanje za Matterhorn in se ga je spet lotil šele leta 1868, ko je opravil prvo prečenje gore. Whymperju pa gora ni dala miru in je počasi sestavljal svoj gorniški mozaik, ki ga je pripeljal do vrha. V bistvu je poskušal splezati po Cresta del Leone večkrat, na različne načine, z različnimi spremljevalci, toda ni in ni šlo. Leta 1865 pa je s svojimi vzponi dokazal, da je prišel njegov čas. Kot prvi je stopil na stranski vrh Grandes Jorasses (sedaj Pointe Whymper – 4184 m), šlo je za zares veliko turo, ki jo je opravil s spremljevalci v enem dnevu, kasneje je stopil še

Vzpon po italijanskem grebenu je kljub varovalom v obliki vrvi, jeklenic in verig zelo zahtevna tura

kot prvi na Aiguille Verte (4122 m) in to celo po dveh različnih smereh, tem podvigom pa je dodal še vrsto drugih, ki so dokazali, da je končno pripravljen tudi za Matterhorn.

Jean-Antoine Carrel je bil v bistvu otrok Cervinie, saj se je rodil leta 1829 v Breuilu ob vznožju Monte Cervina, kakor ga imenujejo na italijanski strani. Njegova življenjska pot je bila zelo razburkana in tudi skrivnostna, saj je poleg zidarstva, kar je bil uradno njegov poklic, bil divji lovec in tihotapec, nekaj časa pa je bil tudi v lahki pehoti Piemontske vojske, ki je bila udeležena v borbah za združitev Italije. Po odhodu iz vojske je delal kot lovec in gorski vodnik. V času 2. italijanske vojne za neodvisnost leta 1859 so ga vpoklicali nazaj in je v borbah pokazal svoje junaštvo in odločnost, prejel je tudi medaljo za hrabrost. Njegov prvi poskus na Matterhornu je bil leta 1857, kasneje je bil tudi udeleženec Tyndallovih in Whymperovih poskusov, gore pa se je lo-

teval tudi sam. Bil je precej molčeč, vase zaprt človek, deloma podoben Whymperju, vendar je bil za razliko od njega zelo nezaupljiv in po drugi strani tudi patriot, sedaj bi ga označili kot nacionalista, in so mu šli tujci, še posebej Angleži, precej na živce, saj je bil mnenja, da se morajo prvi na vrh povzpeti Italijani. Še posebej je bil prepričan, da je on sam tisti, ki bi si to najbolj zaslužil. K tem nacionalnim pogledom v zvezi z Matterhornom ga je napeljal tudi eden od kasnejših ustanoviteljev italijanske gorniške organizacije (CAI) Quintino Sella, ki je bil minister za finance v takratni italijanski vladi. Tako je Carrel poleti 1865 na skrivaj sestavil ekipo, ki bi osvojila vrh gore.

10. julija 1865 je Whymper razočarano ugotovil, da so ga prevarali, saj je bil dogovorjen s Carrelom za skupni vzpon, ta pa se je odpravil že sredi noči na goro brez njega. A ni se vdal, saj je opazil, da je Carrelova skupina precej počasna. Tako se je odpravil čez sedlo Theodul na švicarsko stran v Zermatt, odločen, da osvoji goro z druge strani.

Po snežnih vesinah in žlebovih splezamo do strme skalne bariere, ki se dviga povsem do vrha Matterhorna. Kmalu spet primemo za debele vrvi, ki so pripete v kline, da olajšajo vzpon. Vendar pa je kljub temu potrebno nekaj navora in spretnosti. Tudi pred 150 leti so se plezalci lotevali gore z opremo, vendar je bila takrat neprimerno bolj preprosta. Konopljene vrvi, leseni klini oziroma zagozde, kovinske palice, dleta in seki-

re za sekanje stopov v skalo... In potrebno je bilo veliko raziskovanja, poguma ter dela, da je bila pot odkrita ter preplezana. Večkrat sem že šel po »Whymperjevih stopinjah« na vrh Matterhorna, tokrat sem prvič uporabil Carrelovo smer. Vzpon je sicer krajši, kakor na švicarski strani, vsaj tehnični oziroma zahteven del. Vas Breuil-Cervinia je na 2000 metrih nadmorske višine, navzgor do kočice Duca degli Abruzzi (2802 m) je možnost prevoza s terenskim vozilom ali pa peš, če vam je težko plačati 20 eurov za vožnjo. 100 metrov višje se pot dotakne podstavkov Matterhorna ter išče prehode čez travnato skalna pobočja do sedla Colle del Leone (3581 m). Tukaj se prične vzpon po grebenu Cresta del Leone – Levjemu grebenu, ki nas privede do vrha gore. Tehnično najtežje mesto je že pred bivačkom Carrel (3830 m), kjer lahko prespimo. Navpičen skok, preko katerega vodi fiksna vrv, je trd oreh za marsikatero gornika. Mi smo morali kar čakati, da so naši predhodniki splezali preko. Takrat smo spoznali poljsko navezo, ki smo jo nato srečevali in čakali še večkrat. Prostora v bivačku je za skoraj 50 ljudi, je oskrbovan s plinom, na voljo je posoda za kuhanje, pogradi so opremljeni z dekami, skratka preprosto, vendar zelo koristno. Nad bivačkom se zahtevna in strma mesta menjavajo s prečnicami, dokler ne pride do snežnega grebena pod Pic Tyndalom.

Jure in Igor gresta naprej v vršnem delu, z Markom jima slediva. Pozdravimo se z vodniškima navezama, ki sta nas prehiteli na vzponu in že sestopata, navzdol pride ta še dva alpinista iz Milana, s katerima smo včeraj šli skupaj iz doline. Potem ostanemo sami. Veliko navez je obrnilo, nekateri zaradi utrujenosti in pomanjkanja izkušenj, druge je pregnal veter na grebenu, mogoče tudi strah in misel na dolg sestop, pozna ura... Čez strmi odsek je nameščena

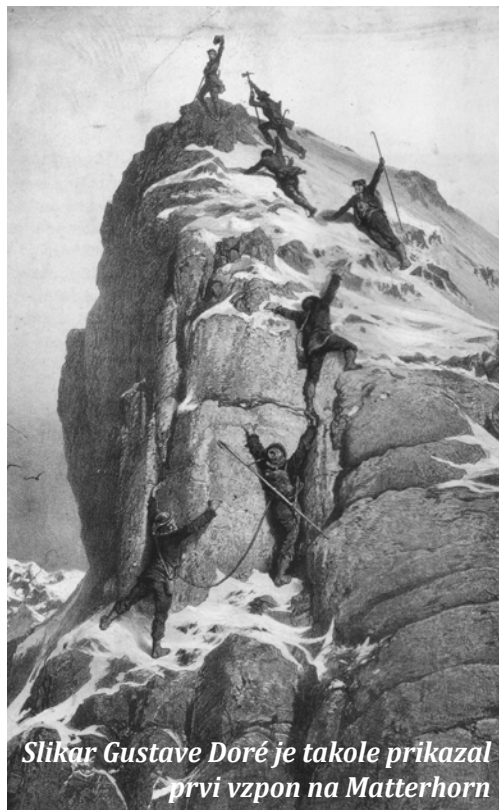
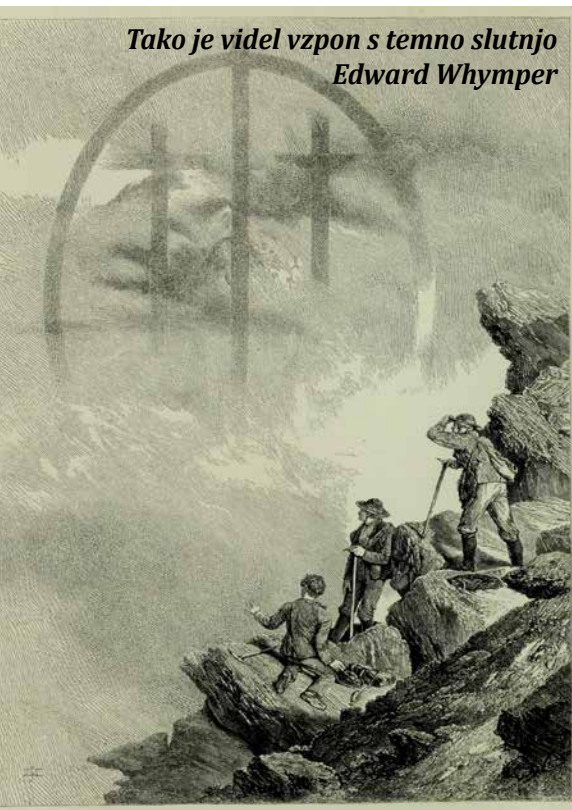
Po snežnih vesinah proti vršnemu delu Matterhorna

vrvna lestev z lesenimi prečkami. Vzpon po njej je precej neroden, saj se maje in nagiba, da imaš občutek previsnosti. Hitro sem preko, pogled nazaj navzdol pa je zares enkraten. Strma stena, obsijana s soncem, spodaj se meglice mešajo s pogledi na ledenike in oddaljene doline. Marko je hitro za menoj, do vrha pa je le še nekaj zmernega plezanja in kmalu vidiva prijatelja, ki sedita pod vrhom in naju čakata. Sežemo si v roke in se oziramo naokoli. Na samem vrhu neprijetno piha, zato se hitro spustimo do križa, ki je nekoliko nižje na nasprotni strani, naredimo nekaj fotografij, nato pa nazaj preko in se pripravimo na spust. Sonce je vse nižje, pot navzdol pa je še dolga. In tudi zahtevna, kakor se je pokazalo tistega daljnega leta 1865.

Pod vrhom Matterhorna so čez strmo steno napete vrvi in viseča lestev

Tako je videl vzpon s temno slutnjo Edward Whymper

Slikar Gustave Doré je takole prikazal prvi vzpon na Matterhorn

Whymper je na poti v Zermatt srečal Lorda Francisa Douglasa z vodnikom, Josephom Taugwalderjem, najmlajšim iz znane vodniške družine. Hitro je prepričal Douglasa, da se mu je pridružil. V Zermattu je nato srečal še prijatelja in vodnika Michela Croza, z njim je bil še Charles Hudson. Zraven so nato povabili še očeta in najstarejšega sina Taugwalderja, oba Petra. Na koncu se jim je pridružil še precej neizkušeni Douglas Hadow, kar se je kasneje pokazalo kot velika napaka. 13. julija zgodaj zjutraj so krenili iz zermattskega hotela Monte Rosa, bili ob pol devetih dopoldan pri kapeli na Schwarzsee (2552 m), nato pa nadaljevali proti vznožju gore. Ob pol dvanajstih so zapustili greben na vznožju gore in se še pol ure vzpenjali po vzhodni strani, dokler niso na 3380 m našli primeren prostor za šotor oziroma bivak. Croz in mladi Peter Taugwalder sta raziskala pot naprej po grebenu Hörnli in ob vrnitvi povedala, da ni videti večjih težav v nadaljevanju.

Naslednji dan zjutraj so še v temi nadaljevali vzpon, Joseph Taugwalder pa se je odpravil nazaj v Zermatt. Ob pol sedmih zjutraj so bili že 3900 m visoko. Whymper je poročal, da je bil vzpon kot hoja po ogromnih stopnicah, ki so vodile proti vrhu gore. Včasih lahko, včasih težje, vselej pa je bilo možno najti prehode. Večinoma so plezali nenavezani, v vodstvu pa sta se menjavala Whymper in Hudson. Ob 9.55 so dosegli Ramo okoli 4250 m visoko, kjer so nato počivali skoraj uro. Nadaljevanje je bilo precej zahtevnejše, zato so se umaknili z grebena nekoliko v severno steno, neizkušenega Hadowa pa je bilo treba ves čas varovati. Ob premagovanju nekoliko večjih težav v mešanem svetu skal in snega so kmalu dosegli položnejše snežne vesina pod vrhom. »Ko se je strmina umirila, sva s Crozom drzno odšla naprej. Najina dirka z ramo ob rami se je končala neodločeno in ob 14.40 je bil ves svet končno pod našimi nogami. Matterhorn je bil osvojen. Hura! Nobenih sledi ni bilo videti.« je zapisal Whymper kasneje. Ko so z vrha zrla na italijansko stran, so opazili okoli 200 m pod vrhom Carrela in njegovo ekipo, ki

Tragedija na Matterhornu, slikar Gustave Doré

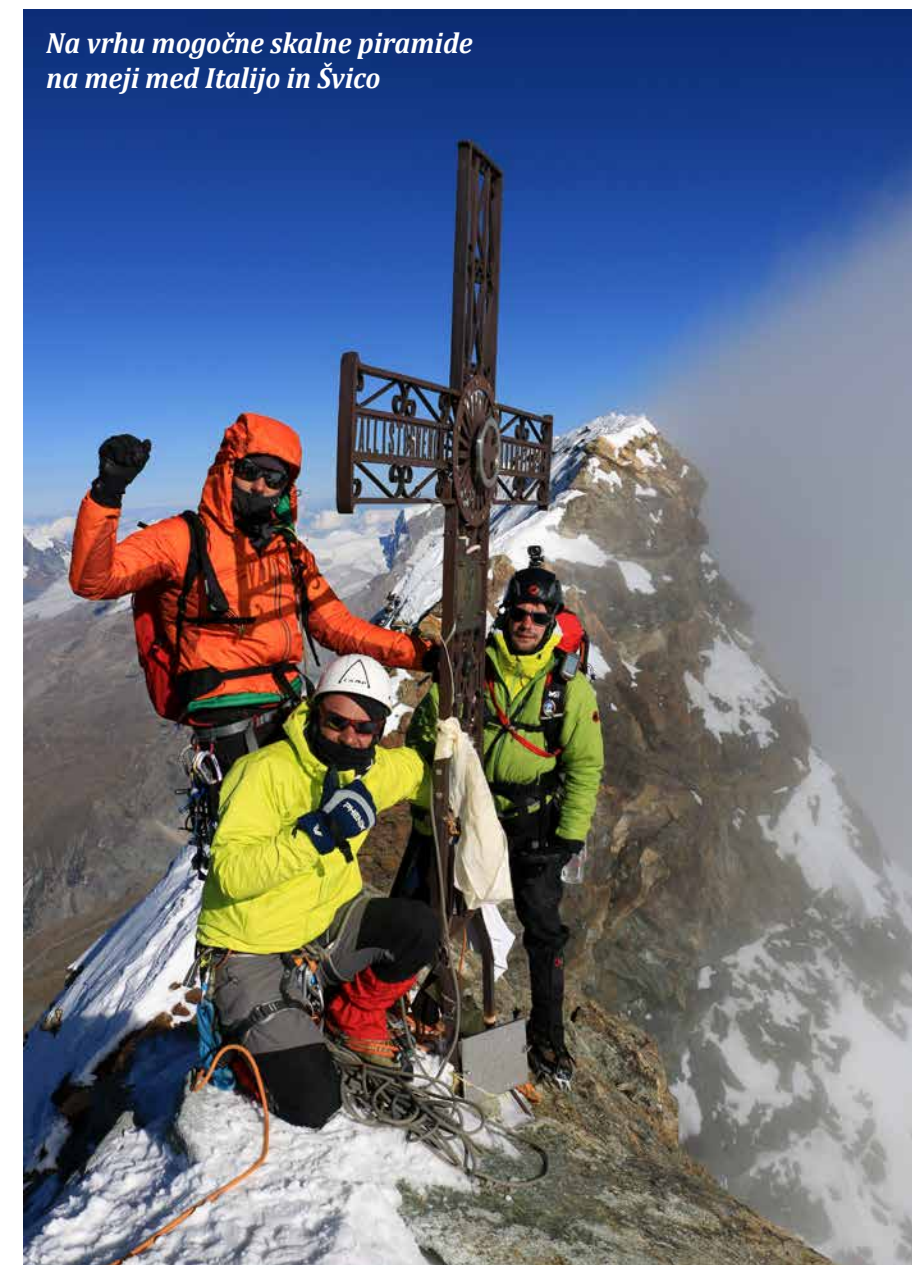
se je pravkar spopadala z najtežjim delom vzpona. S kričanjem in valjenjem kamenja z vrha so jih opozorili nase. Razočaranje na Carrelovi strani je bilo seveda veliko, zato so v tem trenutku zaključili vzpon in sestopili. Tokrat so bili premagani, Whymper je bil hitrejši.

Čez kakšno uro so Whymper in tovariši pričeli sestopati. Počasi in previdno. Naprej je hodil Croz, za njim Hadow, nato Hudson in Douglas, nato sta bila Taugwalderja in Whymper. Po kakšni uri se je zgodila nesreča. Hadow je zdrsnil, zbil Croza, oba sta zdrsnila po strmem pobočju ter za seboj potegnili še Hudsona in Douglasa. Taugwalderja in Whymper so napeli vrv in iskali zavetje za skalami, vendar se je vrv pretrgala med starim Taugwalderjem in Douglasom. Četverica je zgrmela čez severno ostenje Matterhorna, njihove ostanke so v naslednjih dneh našli na ledeniku, Douglas pa je za vselej izginil. Kljub šoku ob nesreči so ostali trije previdno in varno sestopili do vznožja in naslednji dan prinesli v Zermatt strašno novico. Matterhorn je bil osvojen, toda zahteval je krvavi davek. Kasneje so se pojavile obtožbe, da so preživeli prerezali vrv, da bi se rešili, vendar za to ni bilo dokazov in so jih oprostili. Carrel je stopil na vrh Matterhorna po svoji smeri tri dni kasneje. S tem se je zaključila zlata doba alpinizma.

Drsimo po vrvi čez strmo skalno steno, ki jo osvetljujejo zadnji sončni žarki. Sonce se nagiba nad obzorje. Hitimo kolikor se le da, vendar se s tem ne obremenjujem preveč. Imamo čelne svetilke in hoja ter plezanje ponoči mi ni tuja. Kmalu smo na grebenu Pic Tyndalla. Sonce utone za obzorje, strma pobočja pod nami so že v mraku. Sestopamo po strmem snežnem pobočju ob grebenu. Prižgemo svetilke in njihovi svetlobni stožci iščejo pot. Kmalu

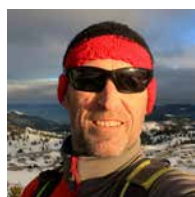
smo pri skokih, kjer se spet lahko spustimo z vrvjo. Dva po dva se spuščamo v temne prepade. Grem kot prvi, razpletam vrv, iščem sidrišča ter pravo pot. Ponekod je treba poplezati, prečiti, ves čas imamo na nogah dereze, ki škrtajo po hladni skali. Ampak lepo napredujemo, najdem vse prehode in vsa sidrišča. Malo pred drugo uro zjutraj smo nazaj na bivaku. Naslednji dan sestopimo v dolino. Ko se poslavljamo, se Matterhorn skriva v oblakih. A nič hudega, 150 let po prvem vzponu je tudi nas spustil na svoj vrh in nato varno izpustil iz svojega objema. Zagotovo ga še kdaj obiščemo! ●

Na vrhu mogočne skalne piramide na meji med Italijo in Švico

JUBILEJNA HIMALAJSKA ODPRAVA MANANG 2015 40 LET PO MAKALUJU

Besedilo:
Boris Strmšek

Fotografije:
Boris Strmšek in arhiv odprave Makalu 1975

Pred odhodom v Nepal se je na Planinski zvezi Slovenije predstavila letošnja himalajska odprava, ki je sestavljena iz nekdanjih članov prve uspešne slovenske odprave na osemtisočak ter še nekaterih pridruženih članov, njihovi cilji pa so zelo raznovrstni. Ob gorniških ciljih ima odprava tudi precej humanitarno noto, saj nosi v Nepal pomoč, ki je bila zbrana ob potresu, ki je prizadel deželo spomladi. Odpravo vodi **Viki Grošelj**, šteje pa 15 članov.

Leta 1975 je **Aleš Kunaver** vodil drugo slovensko (takrat še jugoslovansko) odpravo pod **Makalu (8463 m)**. Tri leta prej je odprava že preplezala ključne dele, dosegla rob južne stene, vrha pa ji

na žalost ni uspelo doseči. Kljub temu je bil to eden prvih vzponov čez velike himalajske stene, kar je v veliki meri bila ideja velika vizionarja in organizatorja ter seveda alpinista Aleša Kunaverja. V drugo je bila odprava na podlagi predhodnih izkušenj ter dobrih priprav zelo uspešna. Moštvo odličnih alpinistov je zaključilo zgodbo, ki še danes velja za eno zares velikih himalajskih podvigov, še posebej, če upoštevamo dejstvo, da pred 40 leti marsikaj ni bilo raziskano, oprema je bila bistveno slabša, takšnih sten pa so se lotevali le redki. In naši alpinisti so s tem dejanjem stopili ob bok drugim alpinističnim velesilam, ki so jih tako dohiteli tudi v Himalaji, kamor smo prišli zaradi razmer relativno pozno.

6. oktobra 1975 sta kot prva Slovenca dosegla vrh Makaluja Stane Belak - Šrauf in Marjan Manfreda - Marjon. Marjon je dosegel vrh brez dodatnega kisika, kar je bil takrat višinski rekord, kar pa je pustilo posledice v obliki zmrzlin. Dva dni kasneje sta vrh dosegla Nejc Zaplotnik in Janko Ažman, 8. oktobra sta dvignila roke na vrhu Viki Grošelj in Ivč Kotnik. Kot zadnji je sam dosegel vrh 11. oktobra Janez Dovžan.

Marjan Manfreda - Marjon na pobojih Makaluja, foto Stane Belak - Šrauf

Člani takratne odprave so bili ob tistih, ki so dosegli vrh, še Zoran Bešlin, Danilo Cedilnik - Den, Boris Erjavec, Tomaž Jamnik, Stane Klemenc, Janez Lončar, Bojan Pollak, Milan Rebula, Roman Robas, Jože Rožič, zdravnik Damijan Meško in TV snemalec Radovan Riedl, vsak pa je k uspehu doprinesel svoj delež, brez katerega odprava ne bi bila tako uspešna. Uspeh je odmeval tako doma, kot tudi v svetu, naša smer pa še vedno velja za eno težjih alpinističnih dejanj v Himalaji.

Marjan Manfreda - Marjon, ki je letos žal preminil v tragični nesreči, je zapisal o svoji borbi za vrh Makaluja: »Končno se greben nekoliko položi. Tu gre lažje in napravim lahko tudi do dvajset korakov brez počitka. Šraufa dohitim na stičišču francoskega in japonskega grebena. Pogovarja se z bazo. Kako prijeten je občutek, da nisi sam v tem divjem svetu!... Korak in spet korak, vmes pa mnogo vdihlajev. Nič več mi ni cilj vrh, predaleč je. Oko si poišče le nekaj metrov oddaljen cilj. Ko ga dosežem, se stvar ponovi... Šrauf me vzpodbuja, vliva mi pogum, ko se mu bližam. Zamenjal je jeklenko. Prazna, zasajena v sneg stoji kot nema priča človekove prisotnosti. Od tod naprej bom rešen težkega, nekoristnega

bremena. Polno jeklenko, ki jo nosim, bo vzel Šrauf. Čas naju preganja. Pred nama je še strma skalna stopnja, zadnja uganka na poti do vrha. Naslonjen na skalo varujem Šraufa... Utrujen in izčrpan obsedim v snegu, najraje bi zaspal. Ravno na tem mestu se je končala pot francoskega plezalca. Od tod se je moral vrniti. Bo tukaj konec moje poti? Naj odneham tu, tik pod vrhom?... Pripnem se na vrv in zaplezam navzgor. Le počasi napredujem... Po neskončnih štiridesetih metrih plezanja je pred mano prosta pot - na vrh. Napetost popusti, objame me strahotna utrujenost. Izčrpan se sesedem v sneg in lovim redek zrak... Opazujem Šraufa, kako se mu izpolnjuje življenjski sen. Na vrhu kriči, vpije, srečen je. Prisilim se, da vstanem in grem naprej. Počasi koračim po Šraufovi sledi. Sedaj ukazuje samo še duh, ki ne misli na nič drugega razen na to, da je treba gor. Telo že zdavnaj ne more več. Na vsakih nekaj metrov sedem v sneg in hlastam za

Del članov letošnje Jubilejne himalajske odprave, od leve Bojan Pollak, Stojan Burnik, vodja odprave Viki Grošelj, Zoran Bešlin in Danilo Cedilnik

Viki Grošelj

zrakom. Šrauf me kliče. Še nekaj korakov. Na vrhu sem. Nikjer ne gre višje, povsod samo navzdol. Objemava se, toda nič opojne sreče, veselja, nič vzvišenega občutka zmagovalca ni v meni. Preveč sem utrujen. Vesel sem samo tega, da ni treba več navzgor...»

Stane Belak – Šrauf je opisal trenutek, ko sta se objela s soplezalcem na vrhu: »Oba jokava. Marjon stopi na vrh. Od tega trenutka je Makalu najvišji vrh, ki ga je človek dosegel brez kisika. Vklupim radijsko postajo in v trenutku dobim zvezo, zato samo tulim: Vrh! Vrh! Vrh!...« Tudi

Bojan Pollak

Šrauf je žal že preminil, pred leti se je končala njegova življenjska pot pod plazom v Mojstrovki. Tudi nekaterih drugih članov ekipe ni več, njihov uspeh pa bo za vselej ostal zapisan z zlatimi črkami v slovenske in svetovne alpinistične anale. Ob obletnicah pa se nekdanji vrhunski alpinisti še vedno srečujejo na raznih dogodkih, tudi na skupnih poteh, kakor je primer letos. Saj, kot pravi **Ivč Kotnik**: »Makalu je še zdaj radost, veselje, sreča, mladost in prijateljstvo za vse življenje. Pomeni pa tudi dež, ki se ne ustavi ves teden, razmočeno zemljo, pijavke ter dolgo in naporno pot in vmes še nosaški štrajk. Je naš in moj prvi slovenski osem-tisočak. Bil sem zraven in bil sem na vrhu. To pa še zdaj prijetno greje.«

Pred odhodom smo ulovili **Vikija Grošlja** za nekaj kratkih izjav o poti, na kateri ga bodo spremljali še nekateri njegovi takratni sopotniki – Janko Ažman, Zoran Bešlin, Danilo Cedilnik – Den, Ivč Kotnik in Bojan Pollak, ki so se jim pridružili Stojan Burnik, Miro Eržen (podpredsednik PZS), Sanki Kelnerič (snemalec) in zdravnik Mitja Letonja ter Igor Tekavčič. Na poti jih bodo še spremljali Larisa Bešlin, Anton Cedilnik, Monika Pintar in novinarka Planet TV Anja Kovačič.

Na tokratnem odhodu v Himalajo, natančneje Nepal, kot vodja Jubilejne himalajske odprave Manang 2015, ki je organizirana ob 40. obletnici prvega slovenskega vzpona na kakšen osem-tisočak, dajete velik poudarek tudi humanitarni oziroma dobrodelni noti.

»Kot sem že večkrat omenil, sem bil neposreden udeleženec spomladanskega potresa v Nepalu in skozi tisto gorje, ki sem ga videl, sem se odločil, da bom poskušal nekaj narediti, pomagati. Sam sem se odločil zbirati denar pri prijateljih, znancih in

tistih ljudeh, ki so kdajkoli bili z menoj v Himalaji. Odziv je bil nad vsemi pričakovanji in tokrat bomo uspeli spraviti tja dol kar zajetno vsoto denarja. Obenem so me še zaradi tega, ker sem bil človek z največ informacijami o potresu, še nekateri drugi zaprosili za te informacije in da s svojo prisotnostjo sodelujem še pri nekaterih drugih tovrstnih projektih. Gradimo dve šoli na razrušenem področju in še marsikaj se bo naredilo. Poudarim naj to, da ti projekti niso enkratnega značaja in bomo skušali spremljati, kam bo dejansko naša enkratna pomoč šla in seveda mi bo v veliko veselje spremljati to, saj bo to še dodaten razlog, da bom moral dvakrat na leto odhajati v Himalajo.«

Razveseljivo je, da se je pojavil pri nas ta trend ohranjanja stikov med člani nekdanjih odprav in obeleževanja obletnic teh znamenitih odprav z organizacijo različnih druženj in tudi ponovnih skupnih odprav v Himalajo, seveda z nekoliko lažjimi cilji. Bo ta trend ostal še vnaprej?

»Jaz mislim, da je to popolnoma logično, da se ta trend ohranja še naprej, je pa dejstvo, da se sedaj cilji, ne samo alpinistični, nekako prilagajajo. Recimo Edmund Hillary je svetovno znan, ker je bil prvi človek na Everestu, ampak njegovo pravo delo oziroma veličina njegovega življenja je bila v tem, da je ustanovil humanitarno združenje Himalayan Trust, zbral milijone dolarjev in s tem dvignil standard v himalajskih dolinah Nepala v nepredstavljive višine. Mi nikoli ne bomo Hillary, vendar vseeno poskušamo deželi, ki nam je toliko dala v našem življenju, na nek način vračati. To je vsekakor pri teh letih glavna misel našega delovanja tam doli. In seveda ni lepšega, da tam obujaš spomine, se uležeš kje v travo, mežikaš v sonce in gledaš na cilje, na katere smo plezali pred 30, 40 leti in več.«

Odprava Makalu 1975 na prvi slovenski osem-tisočak, foto arhiv odprave

So pa seveda tudi alpinistični cilji del tokratne odprave!?

»Moram reči, da alpinistični cilji tokrat niso v ospredju. Teoretično pa imamo možnost splezati na tri ali celo štiri šesttisočake v skupini Chulu nad Mananško dolino blizu Anapurn. Pomembno je tudi, da ne glede na naša leta, se bomo teh ciljev lotili v najmodernejšem, se pravi alpskem slogu. To pomeni, da bomo od zadnjega lodga oziroma prenočišča, kamor še prideš, vzeli vse svoje stvari s seboj in poskušali v enem samem zamahu splezati na vrh. Torej ne bomo postavljali nobene baze, nobenega višinskega tabora, temveč bomo sledili trendom, ki so sedaj v ospredju na nivoju vrhunškega alpinizma.«

Tako Viki Grošelj o tokratnih ciljih, ki jih njemu kot velikemu ljubitelju Nepala vsekakor nikoli ne bo zmanjkalo. Še posebej razveseljuje dejstvo, da želijo ljudje v deželo, ki jim je ponudila tako velike alpinistične cilje ali pa tudi le samo svoje neprecenljive lepote, nekaj vračati. Tako je nekoč Aleš Kunaver prišel na idejo, da bi zgradili v eni od himalajskih dolin tudi šolo, kjer bi se izobraževali Nepalci, ki so bili in so še nepogrešljivi na himalajskih odpravah in trekingih. Tako je nastala v

Mananški dolini pod Anapurnami zgradba, kjer potekajo že od leta 1979 tečaji za bodoče nepalske vodnike, tam se izobražujejo ne samo vodniki, temveč tudi višinski nosači, plezalci in drugi, ki se podajajo na pobočja himalajskih gora. Dolga leta so slovenski inštruktorji alpinizma odhajali tja in izobraževali tamkajšnje tečajnike ter obenem tudi nepalske inštruktorje. **Bojan Pollak**, ki prav tako 40 let po Makaluju ponovno odhaja v Nepal, gre tja tudi s ciljem, da obišče gorniško šolo v Manangu, ki predstavlja tudi neke vrste spomenik Alešu Kunaverju: »Ker Aleša, ki je vodil odpravo Makalu 1975, ni več, bo to nekaj poklon njegovemu spominu, tako glede same odprave, kakor tudi glede šole, za zgradbo, ki jo je postavil. Gremo pogledati, v kakšnem stanju se nahaja.«

Zadolženi ste bili tudi za sodelovanje z Nepalsko planinsko zvezo v zvezi z izobraževanji v tej šoli. Na kakšnem nivoju je sedaj to sodelovanje

»Leta 2013 smo uradno zaključili to sodelovanje, ker smo ugotovili, da so Nepalci sami sposobni usposablјati svoje bodoče profesionalne gorske vodnike. Skratka,

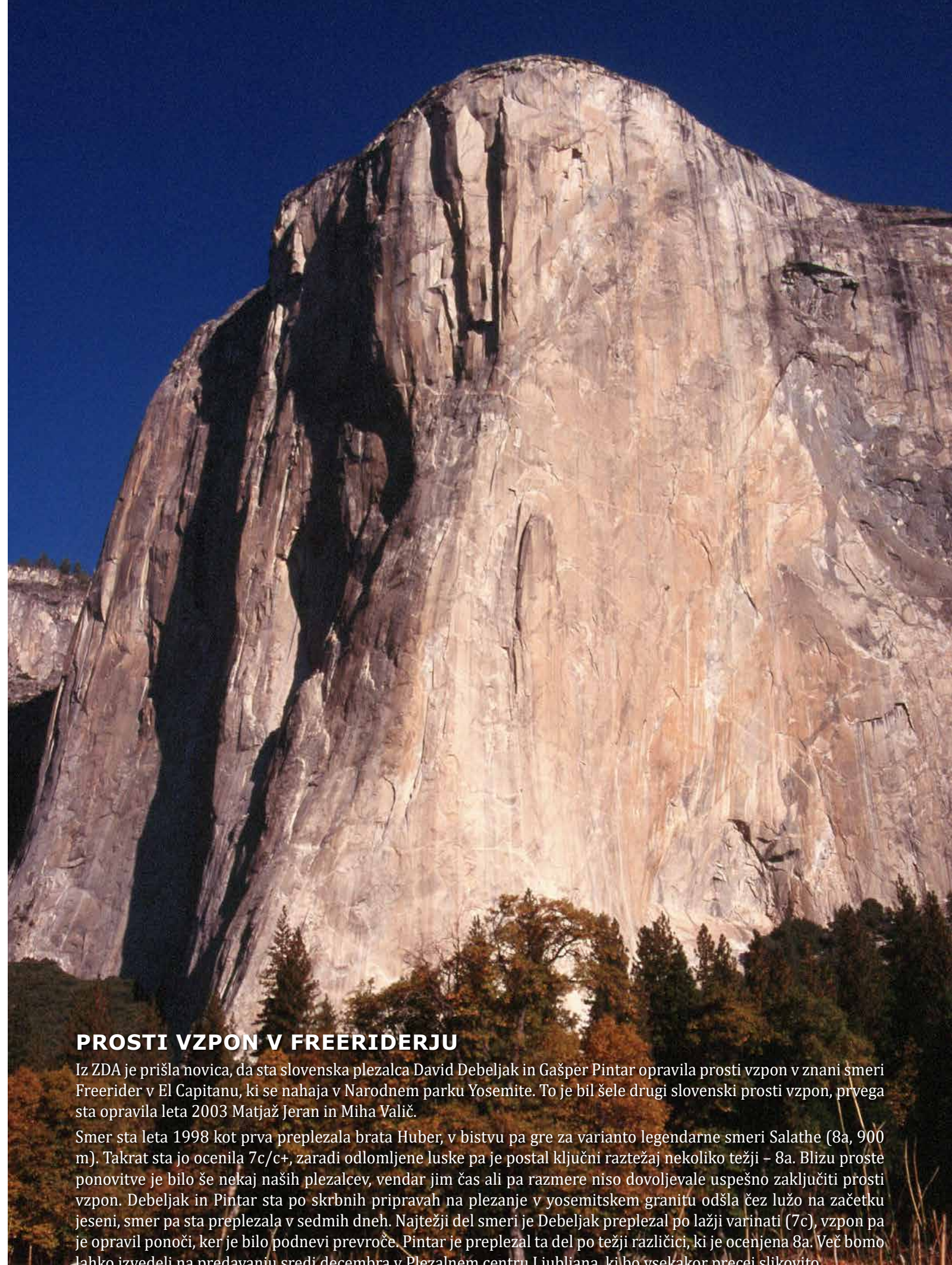
Prvenstvena smer slovenskih alpinistov v južni steni Makaluja, foto Viki Grošelj

sodelovanje v takšnem smislu, kot je bilo na začetku, ni več potrebno. So pa oni sami izrazili željo še po nadaljnjem sodelovanju. Predvsem v smislu, da jim damo v šolo zdravnika ter nekakšnega svetovalca, zato, da bi ti tečaji lažje potekali. Kako se bo to izvedlo, je zaenkrat še vprašanje. Je pa seveda tukaj vprašanje finančnih sredstev in okoli tega se morata dogovoriti obe planinski zvezi. Bom pa poskušal dobiti nekaj teh informacij sedaj v Nepalu, da vidimo, kako naprej.«

Skratka, šola živi še naprej. Živijo pa tudi še nekateri starejši alpinisti in udeleženci uspešnih himalajskih odprav, s katerimi se sedaj ponovno skupaj odpravljate v Himalajo... Poleg humanitarnih ciljev, so tukaj tudi gorniški in popotniški...

»Seveda, v Nepal greš tudi za to, da boš tam nekaj doživel. Če ob tem opraviš tudi kakšno dobro delo, je toliko boljše. Tile vrhovi Chulu so kar zanimivi alpinistični cilji. Niso mačji kašelj, da bi se lahko šlo tja gor kar z levo roko. Še posebej Vzhodni Chulu, ki ima kar zanimivo južno steno, precej strmo in visoko okoli 700 metrov, kar je za nas sedaj kar dober zalogaj. Sicer pa gremo najprej obiskati Nejčev grob (grob alpinista Nejca Zaplotnika, ki je umrl 1983 leta v plazju pod osemtisočakom Manaslu, op. ur.), ki ga do sedaj še nisem uspel. Pa v Manangu bi si rad pogledal kakšne zadeve, ki jih v tistih svojih bolj aktivnih letih tukaj ni bilo časa obiskati...«

Skratka, cilji naših alpinistov v Nepalu tokrat niso samo alpinistični, obenem jih bo na poti spremljala tudi Planet TV. Na njihovem programu in spletni strani boste lahko sledili novicam iz Nepala, hkrati pa poteka pod njihovim okriljem humanitarna akcija zbiranja denarja za gradnjo ene od tamkajšnjih šol, ki je bila porušena v aprilskem potresu. ●

PROSTI VZPON V FREERIDERJU

Iz ZDA je prišla novica, da sta slovenska plezalca David Debeljak in Gašper Pintar opravila prosti vzpon v znani smeri Freerider v El Capitanu, ki se nahaja v Narodnem parku Yosemite. To je bil šele drugi slovenski prosti vzpon, prvega sta opravila leta 2003 Matjaž Jeran in Miha Valič.

Smer sta leta 1998 kot prva preplezala brata Huber, v bistvu pa gre za varianto legendarne smeri Salathe (8a, 900 m). Takrat sta jo ocenila 7c/c+, zaradi odlomljene luske pa je postal ključni raztežaj nekoliko težji – 8a. Blizu proste ponovitve je bilo še nekaj naših plezalcev, vendar jim čas ali pa razmere niso dovoljevale uspešno zaključiti proste vzpon. Debeljak in Pintar sta po skrbnih pripravah na plezanje v yosemitskem granitu odšla čez lužo na začetku jeseni, smer pa sta preplezala v sedmih dneh. Najtežji del smeri je Debeljak preplezal po lažji varinati (7c), vzpon pa je opravil ponoči, ker je bilo podnevi prevroče. Pintar je preplezal ta del po težji različici, ki je ocenjena 8a. Več bomo lahko izvedeli na predavanju sredi decembra v Plezalnem centru Ljubljana, ki bo vsekakor precej slikovito.

Z GORSKIM KOLESOM V ISTRO

Besedilo in fotografije:

Matej Hartman
www.MahMTB.com

Z obale so se umaknile trume turistov. Ostali so le nemški upokojenci. Neznosne poletne temperature so preteklost. A morje je še vedno dovolj toplo, da v njem zaplavamo. Jesen je obarvala Istro v najlepše barve. Drugačne, vendar enako lepe bodo spet spomladi.

Slovenska Istra je lepa, a majhna. Hrvaška je prav tako lepa, vendar veliko večja. In Istra je kolesarjem prijazna takrat, ko je doma že ali še prehladno. Tudi pozimi, če le ne piha burja.

Gorskim kolesarjem Istra ponuja drugačen obraz, kot smo ga vajeni z domačih hribov. Je neverjetna sestavljanka nasprotij: vrvež ob obali in mir borovih gozdov čez cesto, oster kamen in mehka terra rossa, dotik morja in hrib tam zadaj ter še ribičeva barka in naše gorsko kolo. Prav z njim to sestavljanko najlepše sestavimo.

Prav zato sem v zadnjih dveh letih precej kolesaril po hrvaški obali. Pokrajina in tereni so me najprej presenetili, potem še navdušili. Ponudili so mi veliko več, kot sem pričakoval. Kolesarjenje ob morju je za nas, ljudi s celine, enkratno doživetje. Ture običajno nimajo tistih dolgih, utrujajočih vzponov, a so vseeno zelo razgibane in na koncu se nabere precej višincev. Nadelane poti so lahke, a ko zavijemo na pozabljene steze, te zahtevajo izkušene-ga gorskega kolesarja. Gorskega kolesarja? Morda bi moral napisati terenskega kolesarja. Verjetno so tako razmišljali tudi Francozi, ki so naša kolesa z grobimi gumami poimenovali terenska kolesa.

Jesensko kolesarjenje ob morju je nekaj posebnega. Slikoviti tereni in nezahtevne ture so odlična popotnica za učenje osnov gorskega kolesarjenja. Prav to smo imeli v mislih pri MahMTB, ko smo pripravili "Jesenski MTB vikend" v Medulinu. Dva dneva smo kolesarili, se sproti učili veččin gorskega kolesarjenja, po turah pa podirali in sestavljali naša kolesa. Medulin se je izkazal kot odlično izhodišče.

Jesenski MTB vikend smo začeli v petek popoldne in zato v službi ni bilo potrebe po prostem dnevu. Na pot smo šli z našim kombijem ter tako znižali stroške prevoza. Izbrani hotel Arcus Residence je, s športnikom prilagojeno ponudbo, tudi kolesarjem prijazno bivališče. Po nastanitvi smo zvečer že imeli prvo predavanje o tem, kaj sodi v MTB nahrbtnik. Pogovorili smo se še o prvi pomoči in nezgodnih zavarovanjih. V soboto smo pregledali kolesa in šli na krožno turo

ob kvarnerski obali. Bila je drugačna od tega, kar pozna večina gorskih kolesarjev. Vožnja tik ob morju, po mivki, produ, pa tudi ostrih kamnih je bila zabavna. Sproti smo se učili pravilnega položaja na kolesu, gonjenja, zavijanja, zaviranja, vožnje v klanec in spusta. Večkrat smo se ustavili in naravne ovire izkoristili za učenje tehnik gorskega kolesarjenja. Neverjetno, kaj vse si upamo ob spodbujanju naših prijateljev. Uživaška tura je bila dolga 40 km in imela le za 300 m višinskih metrov vzponov.

Po kosilu smo na sončno hotelsko teraso pripeljali naša kolesa. Nastavljali smo tlak v vilicah in amortizerjih, menjali zavorne obloge in ravnali zavorne diske, merili pretegnjenost verig, popravljali položaje zavornih in prestavnih ročic. Po večerji smo bili turisti v mestu.

V nedeljo smo naredili osmico po nacionalnem parku Kamenjak. Najprej smo uživaško zakročili po polotoku Donjega Kamenjaka, na tehnično zahtevnejšem Gornjem Kamenjaku pa smo spet postali pravi gorski kolesarji. Če smo prejšnji dan vadili vzpon in spust čez eno oviro, smo se tokrat dvigali in spuščali na daljši razdalji. Vsem je šlo odlično od rok in seveda nog.

Sledila je še analiza, spet na sončni hotelski terasi. Udeleženci so bili navdušeni, dobili so veliko novih kolesarskih, tehničnih in teoretičnih znanj. Imeli smo lepo jesensko vreme in nobenega padca ali okvare, še počene zračnice ne. Največ pa je vredna pridobljena samozavest in zavedanje, da so pripravljeni s kolesom zapeljati stopnico višje. MahMTB jim bo pri tem pomagal.

Hrvaška je v zadnjih letih vložila veliko sredstev v razvoj gorskokolesarskega turizma. Želijo si, da bi bile njihove na-

stanitvene kapacitete zapolnjene skozi vse leto in kolesarjem imajo kaj ponuditi. Kilometre in kilometre zelo dobro označenih kolesarskih poti; lahkih, težjih in težkih. Seveda so vrisane v turistične zemljevide, ki jih dobite povsod. Imajo lepo morje, razgibano obalo, dobro kulinariko, izven glavne turistične sezone pa še zmerne cene. Še ena stvar gre na roko gorskim kolesarjem. Zaenkrat se Hrvati ne ukvarjajo s tem, kje se lahko kolesari in kje ne. Zakonodaja še ni resneje posegla v to področje. A to nikakor ne sme biti izgovor, da bi bili nespoštljivi do narave. Narava ni naša, le sposodili smo si jo! ●

EVEREST SKOZI FILMSKE OČI

Besedilo:
Boris Strmšek

Leto 1996 še vedno preganja himalajce, predvsem pa osvajačce najvišje gore na svetu. Takrat se je zgodila ena najhujših tragedij na gori, ki je še kako zaželen cilj med gorniki z vseh koncev sveta. Zakaj toliko zaželjena? Ker je Sagarmatha oziroma Čomolungma, kakor imenujejo Everest v Nepalju oziroma Tibetu, najvišja in se višje res ne da. In zato »ker je tam«, kakor je izjavil v filmu tudi eden od akterjev takratnih dogodkov. V bistvu je (bila) tragedija ena od mnogih, ki se dogajajo v gorništvu, predvsem na najvišjih gorah sveta, kjer so razmere in vremenski pogoji zelo spremenljivi in nepredvidljivi, poleg tega njihova višina spremeni vzpon v eno samo borbo za preživetje. Ljudje pač nismo prilagojeni za bivanje na takšnih višinah, kjer leti recimo Boing 747 in kjer z vsako uro, minuto umre košček nas.

Na filmska platna je prišel med gorniki tako opevan in pričakovan film Everest. Hollywood oziroma filmska industrija je

posegla tudi na to področje, ki se ga sicer dotika redko. Mogoče se najbolj spominjamo filmov Vertikala smrti in Cliffhanger, pred leti pa smo videli že eno televizijsko verzijo tokratnega filmskega spektakla. Takrat so posneli film **Into Thin Air: Death on Everest** po knjižni predlogi **Jona Krakauerja**, ameriškega gornika in novinarja, ki je sodeloval na eni od takratnih odprav in je doživel isto zgodbo na lastni koži. Vsebinsko filma marsikateri gornik pozna iz člankov in predvsem knjig, ki so bile spisane ob tej tragediji ali pa so se je dotaknile iz različnih vzrokov. Tako je prav Krakauer prvi spisal knjigo, ki je bila nekak njegov osebni obračun s tragedijo (*Into Thin Air: A Personal Account of the Mt. Everest Disaster*, izšla 1997). Zaradi kaosa in številnih nejasnosti ob tragediji na gori so se pojavile tudi številne kritike in posledično tudi zapisi, ki so počasi postavili stvari na svoje mesto. Tako je eden od glavnih akterjev in vodnik ene od odprav na Everest, **Anatoli Bukreev** kasneje izdal knjigo *The Climb*, kjer daje še drug pogled na takratne dogodke, ki se jih je vsekakor bolj zavedal kot Krakauer, ki je bil takrat le »stranka« in pravzaprav niti ni bil sposoben za kaj drugega, kot biti le navaden statist na gori. Krakauer je namreč kritiziral Bukreeva, ker se je le-ta povzpel na vrh brez dodatnega kisika in ker je sestopil pred ostalimi v tabor IV, posledično naj ne bi mogel pomagati ostalim. Bukreev je bil v resnici eden glavnih »delavcev« na gori, obenem pa je rešil nekaj življenj, saj je bil med najbolj sposobnimi v tistem trenutku. Zunanji pogled na dogaja-

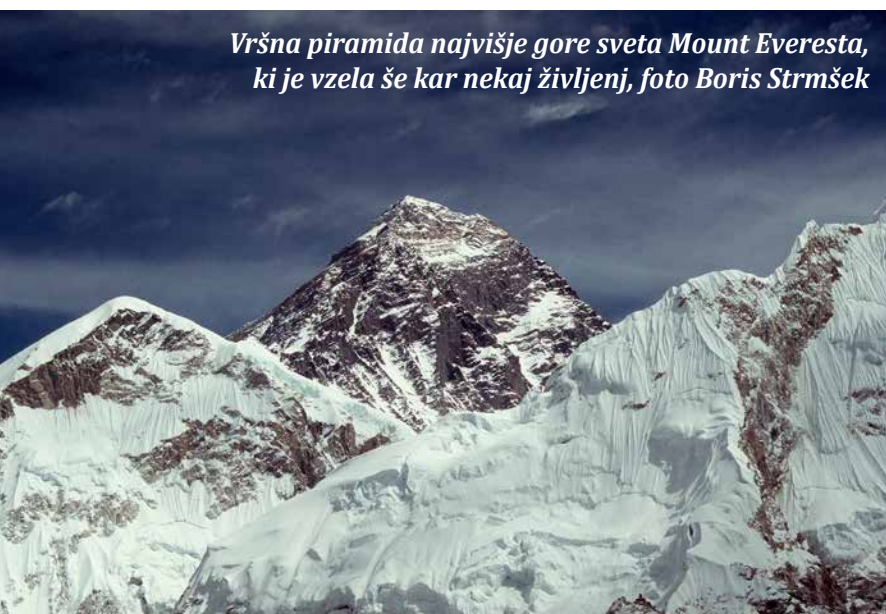
nja lahko zasledimo v knjižni monografiji **Everest – Gora brez milosti**, ki jo je napisal **Broughton Coburn** in izdal National Geographic, ob številnih informacijah o najvišji gori na svetu pa govori tudi o odpravi, ki je na Everestu snemala širokoformatni film (IMAX) in je ob tragičnih dogodkih pomagala preživelim. In še bi lahko naštevali, toda naj bo to dovolj, raje se posvetimo filmu, ki nas je popeljal na pobočja najvišje gore na svetu.

Pustimo sedaj tiste filmske superlative, da je to »najnevarnejši kraj na svetu«, vsekakor nas je 3D verzija zelo nazorno in atraktivno popeljala v himalajske višave, kjer smo skupaj z akterji doživljali dramo, ki se je dogajala zaradi prevelikih ambicij in komercializacije najvišje gore na svetu. Na projekciji v kranjskem Cineplexu so se nam pred predstavo, na kateri smo lahko videli številne slovenske alpiniste in med njimi tudi himalajce, na odru predstavili trije, ki so se z Everestom že srečali, tudi večkrat. Zakonca Štremfelj sta opisala nekaj svojih občutkov in videnj ob vzponu na »goro vseh gora«, na vrhu katere je bil Andrej celo dvakrat (kot prvi Slovenec se je nanj povzpel leta 1979 skupaj z Nejcem Zaplotnikom), z Marijo pa sta bila prvi zakonski par, ki jima je to uspelo skupaj (1990). Viki Groselj je bil tistega usodnega leta 1996 na drugi strani gore, v Tibetu, kjer je skupaj z alpinističnim smučarjem Davom Karničarjem in ostalimi člani odprave prav tako načrtoval vzpon na vrh Everesta in celo smučanje z vrha gore. Ob nenadnem poslabšanju vremena usodnega dne (10. maj 1996) je moral Davo Karničar obrniti na višini 8200 m, dobil je tudi ozeblino, o tragediji pa so slišali šele ob vrnitvi v Katmandu, potem ko so odpravo zaključili, takrat brez vrha. Njihove izkušnje so bile odličen uvod v filmsko zgodbo.

Klub temu, da smo gledali film v 3D tehnologiji, mogoče pa prav zaradi tega, se mi je zdela filmska slika nekoliko nerealna, mogoče je bila na trenutke preveč umetna, čeprav so bili posnetki atraktivni. Spremljamo zgodbo ljudi, ki se odpravijo na Mount Everest, nekateri v vlogi organizatorjev in vodnikov, drugi v vlogi njihovih strank, tretji kot pomožna osebje, njihov cilj pa je podoben – uspešno zaključiti odpravo. Z uspehom na gori bodo agencije pridobile še več strank, agencija pridobi na slovesu, skratka gre za komercializacijo najvišjih gora na svetu, kjer pa se včasih obrne vse drugače, kakor bi si želeli. 10. maja 1996 je po vrsti naključij in tudi človeških napak sledila ena največjih tragedij na pobočjih Everesta. Zgodba je tekla tekoče, pravzaprav bi lahko rekli, da je bila zadeva predstavljena kar realno in niti ne tako pretresljivo, kakor bi lahko pričakovali za filmsko industrijo. Še mogoče najbolj »filmski« so bili dramatični dogodki na sami gori in nekateri akcijski posnetki

Vršna piramida najvišje gore sveta Mount Everesta, ki je vzela še kar nekaj življenj, foto Boris Strmšek

plezanja. Se je treba zavedati, da smo kljub vsemu alpinisti dokaj zahtevna publika, ko je govora o akcijskem alpinističnem filmu, ki ga pogosto doživljamo v realnosti, obenem pa iz tega področja obstaja nešteto takšnih ali drugačnih posnetkov, saj je večina alpinistov vsaj občasno tudi fotografov in snemalcev. Toda režija takšnega filma, ki jo je tokrat prevzel **Baltasar Kormákur**, je seveda eno, realnost pa drugo. Klub vsemu sta bila ti dve področji tokrat precej blizu, to je treba priznati. Vsekakor je težko doseči realnost, ki ga je nekoč dosegel eden najboljših alpinističnih celovečercerov – **Dotik praznine** (Touching The Void). Gre za igrani dokumentarni film, kjer so bili akcijski posnetki tako resnični, da je to težko videti tudi v filmih z najboljšo režijo. Zgodba filma Everest nekoliko tudi odstopa od realnih dogodkov, v bistvu so jo priredili zaradi lažjega poteka zgodbe. Izpuščenih je nekaj dogajanj, sama zgodba pa je tudi fokusirana predvsem na dve odpravi, čeprav jih je bilo takrat v baznem taboru in na gori okoli 20, 10.

maja pa se je vzpenjalo proti vrhu kar 34 plezalcev. Če pogledamo še z alpinističnega stališča, so bili plezalci na vrhu tudi nekoliko bolj nižinsko oblečeni in obuti, kakor pri ta zaresnih vzponih na sam vrh Everesta. Mogoče bi lahko imeli kakšno pripombo tudi na hitrost vzpenjajočih. Poznavalci pravijo, da gre na takšnih višinah vse precej počasneje. Vsekakor pa takšne podrobnosti padejo v oko le ljudem, ki imajo tovrstne izkušnje. Kakorkoli, film Everest nas bo popeljal v višave, ki so rezervirane samo za najbolj izkušene gornike in za tiste, ki imajo denar, da si lahko privoščijo vzpon na najvišjo goro sveta v spremstvu vodnikov. Ko je v igri denar oziroma posel, pa pogosto odpove glava, kar se je zgodilo tudi tokrat. Vrsta napak je privedla do tragičnega zaključka, v enem dnevu je Everest vzel osem življenj, med njimi kar šest iz dveh odprav, ki predstavljata osrednje dogajanje filma. Na gori sta pustila življenje tudi **Rob Hall** (igra ga Jason Clarke), vodja odprave Adventure Consultant, ter **Scott Fischer** (Jake Gyllenhaal), vodja odprave Mountain Madness. Eden od osrednjih likov filma, **Beck Weathers** (Josh Brolin), po poklicu zdravnik, pa po vrsti dogodkov, ki ga peljejo počasi proti robu, doživi čudežno rešitev z gore, čeprav jo odnese s hudimi poškodbami zaradi mraza in ga čaka dolgotrajna rehabilitacija. Vsekakor je to zgodba, ki si jo kot ljubitelj gora morate ogledati! Sicer pa je film pozitivne odzive požel tudi pri filmskih kritikih, njegova ocena pa se zaenkrat giblje nekje okoli 6,7/10. Na koncu koncev pa govorijo v prid filmu tudi odlični zasluzki na pričetku prikazovanja po kinematografih širom sveta. V filmu igrajo še Keira Knightley, John Hawkes, Sam Worthington, Emily Watson, Michael Kelly, Robin Wright in drugi...

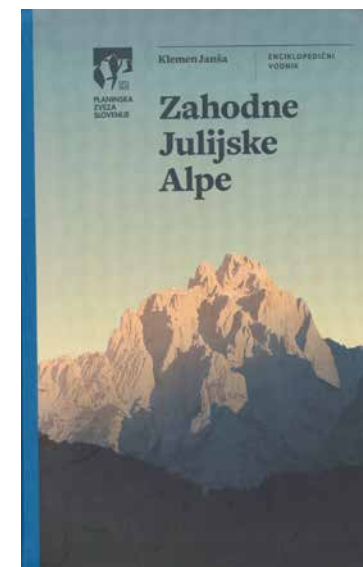
ZAHODNE JULIJSKE ALPE

Seriji pohodniških vodnikov založbe PZS se je letos pridružil tudi precej obsežen vodnik Zahodne Julijske Alpe, ki vse bolj privlačijo obiskovalce, predvsem tiste, ki iščejo nekoliko bolj samotne poti. Resda so najbolj markantni cilji v obliki mogočnih in na videz težko dostopnih gora, vendar pa je ciljev veliko in med njimi je tudi vrsta lažjih, saj se prične pot skozi vodnik po Julijskih Predalpah. Ko zaključimo z lažjim in predvsem nižjim uvodom, se avtor **Klemen Janša** šele loti najbolj mogočne Montaževe in Viševe skupine, za zaključek pa nam predstavi skupino Kanina na slovensko-italijanski meji. V vodniku najdemo tako sprehajalne poti, ki nas pripeljejo do slikovitih in romantičnih planin, kakor tudi zahtevne ferate, ki zahtevajo veliko izkušenj in posebno varovalno opremo. Predstavljenih je čez 300 poti, ki nas pripeljejo na več kot 130 vrhov, za prenočevanje pa nam je na tem področju na voljo 50 koč in bivakov. Če smo natančni, vodnik zajema gorski svet od Matajurja in Breginjskega Stola nad Kobaridom ter Muzcev in Karmana južno nad Reziji, nato pa zajame gore med Soško, Železno in Kanalsko dolino.

Zasnova vodnika je podobna, kakor recimo pri vodniku za Mangart in Jalovec, ki je bil prav tako izdan pred kratkim. Na začetku so nam na voljo navodila za uporabo vodnika, kjer najdemo tudi pojasnilo oznak za zahtevnost poti, ob tem pa tudi za ferate, ki vodijo čez zahtevnejše dele gora. Avtor se je potrudil, da je preveril dejansko stanje na terenu, ob tem pa primerjal podatke z italijanskimi zemljevidi, ki so nekoliko natančnejši od naših, saj z merilom 1 : 25000 pokrivajo celotne Zahodne Julijske Alpe. V uvodu so pregledne

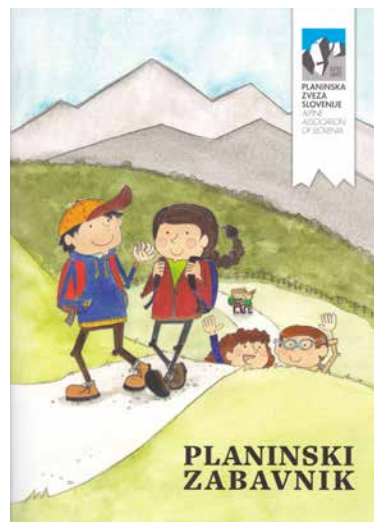
fotografije z vrisanimi potmi, tukaj nekoliko moti njihova »dvobarvnost« z modrim odtenkom, verjetno bi klasične črno-bele bile primernejše, vsekakor pa bi barvne precej popestrile knjigo in bolj nazorno prikazale področje. Verjetno pa bi barvne fotografije nekoliko podražile tisk, pa tudi obseg oziroma teža knjige bi bila nekoliko večja, če bi hoteli primerno kvaliteto. Vsako poglavje ima svoj uvod s splošno predstavitevijo, nato so predstavljena izhodišča ter planinske postojanke, ki se nahajajo na posameznem področju. Navedeni so tudi zemljevidi, ki pokrivajo določeno področje. V nadaljevanju so predstavljene tudi vsi vzponi oziroma poti na vrhove, ki jih zajema vodnik. Za vsako pot so navedeni podatki, kot so izhodišče, GPS koordinate (WGS84), oznaka poti, višinska razlika, zahtevnost in čas ter seveda tekstovni opis, kjer je naveden potek in osnovne značilnosti. Na koncu vodnika je navedena še razna literatura, ki opisuje ta del gora ter spletne povezave, kjer lahko najdemo dodatne informacije. Na zaključku imamo še abecedno kazalo, ki nam bo pomagalo najti zelene cilje. Za osnovno orientacijo imamo na začetku vodnika pregledno karto. Obsežen vodnik na kar 340 straneh je vsekakor delo, ki ga ljubitelji tega dela Julijskih Alp morajo imeti v svoji zbirki, saj kakor je navedeno, je to »Prvi vodnik po Zahodnih Julijskih Alpah, ki popiše vse!« Avtor je vsekakor opravil veliko delo, obenem pa beseda v opisih poteka zelo tekoče in prijetno brez pretiranih olupšav in hvalešpevov. Navedena so tako slovenska, kot tudi italijanska imena zaradi lažje orientacije. Cena vodnika je 29,90 eur.

Boris Strmšek

PLANINSKI ZABAVNIK ZA MLADE PLANINCE

Planinska zveza Slovenije je v paleti knjižnih izdaj svoje založbe v letošnjem poletju dala na plano tudi Planinski zabavnik, nekakšen delovni zvezek za mlade planince. Namenjen je staršem, starim staršem, vzgojiteljem, učiteljem, mentorjem, mladinskim vodnikom in ostalim, ki pri svojem delu prepletajo gore in otroke. 50 strani nalog in zanimivosti so pripravili **Urška Stritar, Karmen Usar,**

Natalija Marovt in Mojca Stritar Kučuk, oblikovanje in ilustracije pa so delo **Petre Grmek,** skratka lahko bi rekli, da je Planinski zabavnik nastal pod ženskimi rokami. Delovni zvezek je izšel ob podpori Fundacije za financiranje športnih organizacij v Republiki Sloveniji v nakladi 1200 izvodov.

Planinski zabavnik, ki ga bomo uporabljali pri vzgoji mladih planincev, se s svojo vsebino dotakne skoraj vseh področij gornišтва. Tako spremljamo skozi različna poglavja Piko in Gabra, ki gresta v gore skupaj s starši, Zalo in Žiga, ki ju vzame na pot njun stric, ter Minco in Maja, ki obiskujeta gorski svet s planinskim krožkom, na straneh Planinskega zabavnika pa jih čaka vrsta nalog, tudi praktičnih, skozi katera bodo spoznavali gore v vseh segmentih ter tudi našo gorniško organizacijo. Ne samo, da nam bo knjiga koristila pri pripravi planinskih šol za najmlajše ter ostalih vzgojno-izobraževalnih akcij, v bistvu bo dobrodošla popestritev vsakega izleta, na katerem bomo otrokom odkrivali skrivnosti gorskega sveta in jih vzgajali v naravi in goram prijazne planince.

Boris Strmšek

ZAVAROVANE PLEZALNE POTI

Založba Sidarta je pred kratkim dala na plano že četrto izdajo vodnika **Zavarovane plezalne poti** avtorja **Andreja Mašere,** tokrat v dopolnjeni in nekoliko osveženi obliki. Format in bogat slikovni material nas kar vabi v strme poti opremljene z jeklenicami, kovinskimi stopami, lestvami in drugimi pripomočki, ki nam olajšajo zahtevne poti po grebenih in čez stene do mogočnih vrhov. Ali pa, kot je tokrat primer, tudi le do roba kakšne stene, saj najdemo v vodniku tudi »ekstremne športne ferate«, kakor se je ustalil izraz za tovrstne poti, ki so namenjen tehnično najbolj izkušenim in pripravljenim gornikom. Vedeti je treba vedeti, da so postale ekstremne športne ferate posebna veja tovrstnega gornišтва ali plezalstva, saj nastajajo povsod, predvsem na lažje dostopnih področjih. V zadnjih letih tudi pri nas. Čeprav vodnik ni namenjen tovrstnim športnim feratam, je pa zajetih nekaj najnovejših in najbolj popularnih, ki so postale priljubljen cilj marsikomu in lahko predstavljajo dober trening za visokogorje.

Vodnik nas zapelje tudi nekoliko čez mejo, v Avstrijo in Italijo, predvsem pa nas vodi po zahtevnem visokogorju, kjer nista pomembni samo naša moč ter plezalske sposobnosti, teh poti se lahko lotevajo le vsestransko pripravljene gorniki. 64 plezalskih poti nas zapelje po Julijskih Alpah, Karavankah in Kamniško-Savinjskih Alpah, skočimo v alpska predgorja in obiščemo kraški svet ob jadranski obali. Ob devetih modernih športnih feratah, kjer je naš cilj predvsem napenjanje mišic in premagovanje težav, nas ostale plezalne poti zapeljejo proti čudovitim razgledom visokogorja, kjer moramo dolge in zahtevne ture skrbno načrtovati in se na

njih vsestransko pripraviti. Prav je, da si pozorno preberete tudi uvod, ki je nastal izpod peresa že pokojnega **Tineta Miheliča** ob prvi izdaji vodnika, še vedno pa je precej aktualen. Ne pozabite na poglavje Zasnova vodnika, kjer boste našli nekaj o ocenjevanju težavnosti poti in sistemu opisovanja posameznih tur ter primerjalno tabelo evropskih težavnostnih lestvic. Vsekakor pa ne pozabite na popolno (!) varovalno opremo, preden se lotite opisanih poti.

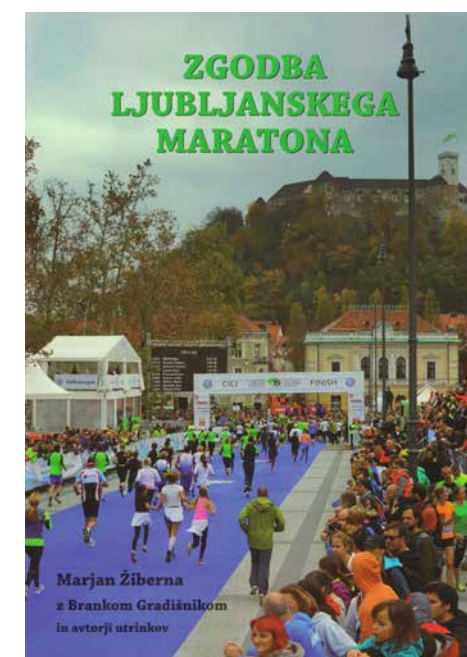
Vodnik se odpravi na pot kar po zavarovani poti na Šmarno goro, nato pa v uvodnem delu potipamo strmine nekaterih zahtevnejših poti, med drugim v Glinščici, predstavljena je pot na Lisco, Gonžarjeva peč, ter avstrijski športni ferati v soteski Ročice in Škocjanu. Nato pa nas vodi vse višje in višje. Tudi mnoge znamenite poti, kot je Hanzova v Prisojniku, Pot čez Turski žleb, Via della Vita v Vevnici, Italijanska v Mangartu, Via Amalia v Montazu, povzpemo se čez Fischaufovo na Grintovec, po Kopinškovi na Ojstrico, prečimo Dolgi hrbet, obkrožimo Viš, Prisojnik, Triglav, skratka gorskih pustolovščin nam ne zmanjka kar tako. Opisane so tudi nekatere nekoliko pozabljene poti, kot je pot Mire Marko Debelakove v Kanjavcu, pa pot čez Komar, ki nas pripelje na Triglav iz Zadnjice in še kakšna. Najdemo tudi tiste popularne, kot je Košutnikov turn, Cjajnik, ferata Češka koča in druge. Ne smemo pa pozabiti, da so zavarovane poti v visokogorju vse kaj drugega, kot pa športne ferate, ki so zavarovane od tal do vrha. V visokogorju je potrebno ponekod hoditi in plezati tudi brez spremstva jeklenic in ostale varovalne opreme. Zanimiv je tudi podatek v knjigi, ki ga večinoma »feratarji« spregledajo, tokrat najdemo v opisu težavnosti v uvodu tudi informacijo o tem, kakšna je okvirna težavnost določene poti, če plezamo prosto, se pravi,

da uporabljamo varovalno opremo le za varovanje, za plezanje pa uporabljamo samo naravne razčlembe. Vsekakor bi za prihodnjo izdajo bilo zanimivo, če bi imela vsaka pot še svojo točno prosto oceno. Priporombe? Mogoče je nekaj zmede pri uporabniku pri zaporednih številkah v uvodnem kazalu, zmoti pa tudi kakšna (redka) fotografija, kjer akterji nimajo čelade. Vsekakor pa je to vodnik, ki ga mora imeti v svoji zbirki vsak resen gornik. Predstavljeni cilji so zares enkratni in na njih bomo vselej ponosni, ko jih bomo dosegli.

Boris Strmšek

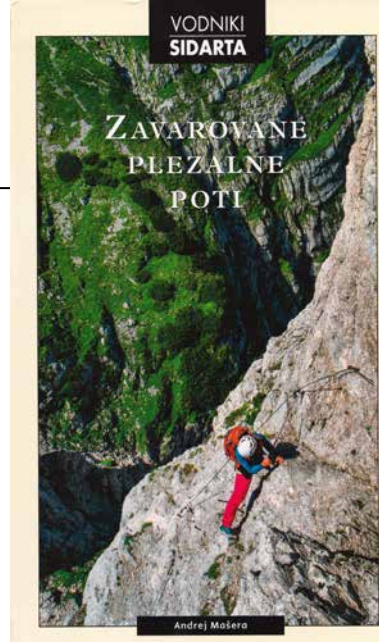
ZGODBA LJUBLJANSKEGA MARATONA

Založba UMco je ob jubilejnim 20. Ljubljanskem maratonu izdala knjigo Zgodba Ljubljanskega maratona avtorja Marjana Žiberne, navdušenega tekača, novinarja in pisatelja. Ob avtorju je v knjigi sodeloval z zapiski svojih dnevnikov eden od pobudnikov maratona Branko Gradišnik, svoje misli o tej mednarodni tekaški prireditvi pa so dodali še številni drugi, med njimi lahko najdemo tudi alpnista Vikija Grošlja in že pokojnega Pavleta Kozjeka. Knjiga je izšla v nakladi 2300 izvodov.

ZGODBA LJUBLJANSKEGA MARATONA

Marjan Žiberna
z Brankom Gradišnikom
in avtorji utrinkov

ZAVAROVANE PLEZALNE POTI

Andrej Mašera

OTOK PAŠMAN ZA PUSTOLOVCE IN RAZISKOVALCE

Besedilo in
foto arhiv:
**Mateja
Mazgan**

Otok Pašman postaja vedno bolj popularen za aktivne turiste iz Slovenije, kar sem ugotovila na kolesarskih potepanjih po otoku.

Administrativno otok upravljata dve občini. Občina Pašman zavzema 77 % otoka, občina Tkon pa ostali del. Med Pašmanom in celino poteka izjemno slikovit Pašmanski kanal, v katerem je veliko malih otočkov, tudi znameniti otoček Galešnjak, ki ga imenujejo tudi otok lju-

bezni, saj je v obliki srčka. So neposeljeni, le otoček Babac ima lokal, do katerega pa je možen dostop, kot do vseh ostalih otočkov, samo s čolnom. Površina otoka Pašman je približno 63 km² in je po velikosti dvanajsti med hrvaškimi otoki. Vse skupaj premore okoli 65 km dolgo obalo, na njem pa živi nekaj preko 3000 otočanov. Predstavlja idealen kraj za tiste, ki se želijo odpočiti, naučiti lepega in čistega morja, ob tem pa nudi tudi obilo možnosti za športne užitke.

Lokalna turistična organizacija je odlično uredila kolesarske poti, katere so tudi dobro označene, možno je dobiti tudi brezplačen zemljevid. Srečevala sem Slovence na takšnih in drugačnih kolesarskih podvigih po otoku in opazila, kako radi kolesarimo ter da mnogi ne gredo na dopust brez kolesa.

NAJVIŠJI VRH

Najvišji vrh otoka je Bokolj z 272 m nad morjem in je viden daleč naokoli. Ima posebno stožčasto obliko. Od svojih sosednjih vrhov je bistveno višji, tako da še posebej izstopa. Dviguje se nad naseljem Dobropoljana. Z vrha se razprostira lep razgled na Kornate, sosednje otoke, Pašmanski kanal z majhnimi otočki in Biograd z okolico. Do najvišjega vrha vodi samo ozka makadamska cesta s precej velikimi kamni, ki ovirajo vožnjo z avtomobilom. Zato je najvišji vrh najbolje obiskati peš ali pa z gorskim kolesom.

S CESTNIM KOLESOM PO OTOKU

Cestno kolesarjenje je možno le na eni strani otoka in sicer na vzhodni, kjer živi večina otočanov in najdemo vsa naselja ter lepo urejeno asfaltirano cesto vse do mostu na otok Ugljan. Otok je naseljen že od časov Ilirov in Rimljanov, kar dokazujejo arheološke najdbe, večja naselja na otoku pa so sedaj Ždrelac, Banj, Dobropoljana, Nevidane, Mrljane, Barotul, Pašman, Kraj in Tkon. V Kraju je frančiškanski samostan Sv. Dujme iz konca 14. stoletja, na griču Čokovac nad Tkonom pa edini še aktivni benediktinski samostan na Hrvaškem Sv. Kuzme in Damjana, ki izvira iz 12. stoletja, postavljen pa je na mestu, kjer je bila že v 11. stoletju cerkviča z majhnim samostanom. Nad Tkonom so tudi ostanki nekdanje bizantinske utrdbe Pustograd, ki bi naj nastala v 6. stoletju, in je služila lokalnim prebivalcem kot zatočišče v času vpadov Benečanov, gusarjev in drugih nepovabljenih gostov, ki so nekoč predstavljali nevarnost. Najbolje je pašmanska mesteca in vasi obiskati kar s kolesom, se popeljati po ozkih ulicah in nadaljevati raziskovanje v naslednji kraj. V primeru, da si kdo zaželi daljšega kolesarjenja, pa se lahko poda preko mostu na otok Ugljan in tam nadaljuje vse do konca otoka. Je pa potrebno po isti poti nazaj, saj je to edina cesta.

Z GORSKIM KOLESOM NA ZAHODNI DEL OTOKA

Za kolesarjenje po hribih, makadamskih cestah, so uredili prav posebne kolesarske poti po otoku. Zahodna obala otoka je divja, nenaseljena in tudi dokaj strma. Tam se nahaja le nekaj robinzonskih hišic in kolesarskih ter pohodniških poti. Seveda pa vmes ne manjka tudi cerkviča ob morju. V zalivu Sv. Ante najdemo ro-

Kolesarske poti po otoku

mansko enoladijsko cerkev iz 15. stoletja, v okolici pa je še nekaj ruševin zgradb iz tistih časov. Otoška transverzala je dolga okoli 30 kilometrov. Zemljevid, v katerem so dobro prikazane kolesarske in pohodne poti, je na voljo v več različnih jezikih. V njem so navedene tudi višinske razlike, plani kolesarjenja, skratka z zemljevidom se da odlično orientirati po celotnem otoku.

OSTALE ŠPORTNE AKTIVNOSTI

Ljubitelji športa bodo tukaj prišli na svoj račun. Poleg kolesarjenja ter pohodništva in seveda raznih vodnih športov, ima otok še mnogo jam. Turisti nače-

Otok Pašman leži južno od Zadra in jugovzhodno od otoka Ugljan, katerega od njega ločuje le ozek kanal Ždrelac, preko katerega je speljan most. Otok sodi med večje zadarske otoke, ki pa se niso nikoli razvili tako kot ostali Dalmatinski ali pa Kvarnerski otoki. Na njih ni večjih naselij ali mest, le manjši kraji in vasice.

Pogled na kraj Barotul

Vrhovi so tako enostavno dostopni, da se lahko nanje podate tudi z otroci

Z edinim jamarjem na otoku, s katerim sva obiskovala jame

loma tja ne zahajajo, če pa ima kdo željo po tem, se lahko obrne na enega in edinega jamarja na otoku. Bartol Bobič iz kraja Pašman je strasten jamar, kateri bo ljubitelje jam z veseljem popeljal

v njihov podzemni svet. Ker sem tudi sama strastna jamarka, sem z Bartoljem obiskala večino večjih ter lepših pašmanskih jam. Če ostanete na otoku dlje časa in vam zmanjka vrhov, kolesarskih poti in drugih zanimivosti, vas s podobno pokrajino ter urejenimi pohodnimi in kolesarskimi potmi vabi sosednji otok Ugljan, do katerega vodi iz Pašmana urejen most.

Tiste ljubitelje narave, kateri ob kolesarjenju ali pohodništvu radi najdejo še kaj koristnega v naravi, pa lahko razveselim s tem, da tam uspeva kar nekaj uporabnih rastlin, od timijana, sleza, kadulje, kamilice, šentjanževke, do origana in drugih. Sicer pa je otok izjemno lep, veliko je neokrnjene narave, tako da je lahko kolesarsko potepanje po otoku prav vsakemu ljubitelju tega športa v izjemen užitek.

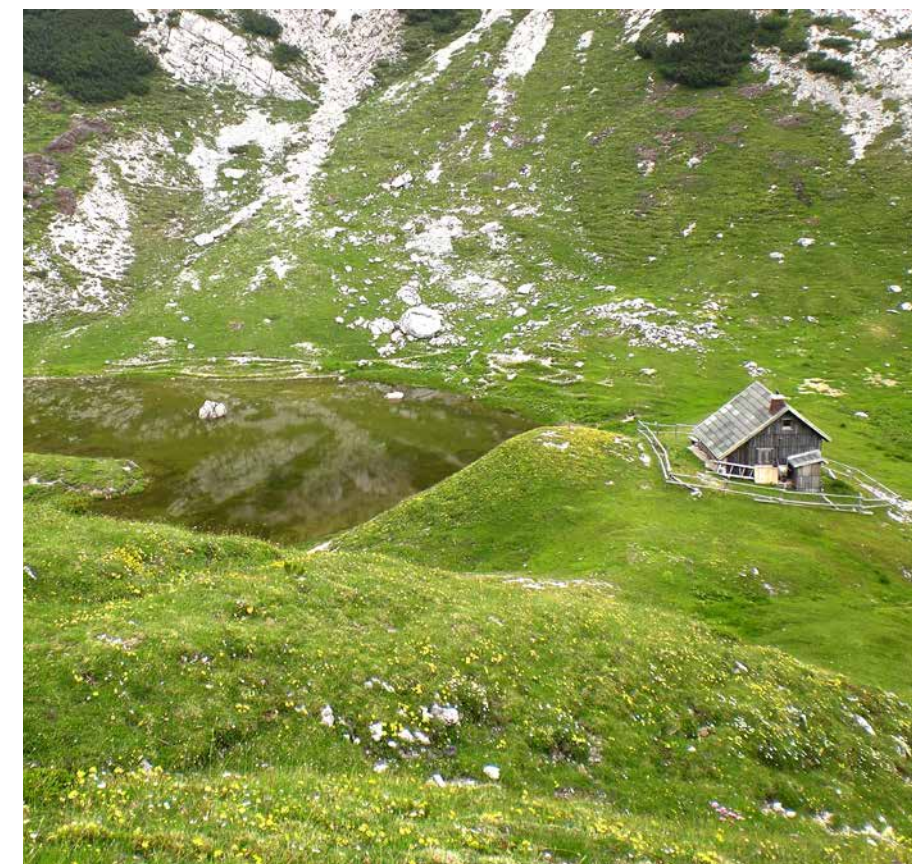

Okoli otoka je mnogo manjših otočkov.

VODOTOČNIK - edino pravo jezero v Kamniško-Savinjskih Alpah

„...velikanu, ki je na starodavni planini Stare stale pasel konje in krave ter živel z dolinskimi staroselci v božjem miru. Spokojno je veliki mož zajemal vodo v svoj kamniti lonček, iz katerega je črpal svojo moč in dobroto, napajal sebe in živino ter z rokami objemal vrhove okoliških gora tako zavzeto, da se mu je dragoceni lonček izmuznil in se odkotalil v dolino Lučke Bele. Še danes je tam. Strt od bolečine, se je velikan pogreznil vase in njegove solze so rodile Vodotočnik - edino pravo jezero v Kamniško - Savinjskih Alpah.“ (Edi Mavrič; Lonec v strminah Lučke Bele)

Peter Tomše

ARS NATURAE
2016

SLOVENSKO-ANGLŠKI KOLEDAR Z NARAVOVARSTVENO TEMATIKO.

velikost: 30x 40 cm, ležeč format, spodaj 5 cm pasica za dotisk logotipa, dodana papirnata vrečka

CENA: 5 Eur (DDV ni obračunan v skladu s 1. odst 94. člena zakona o ZDDV-1); stroški pošiljanja niso vključeni v ceno, možen osebni prevzem v Ljubljani, Mariboru ali v Kočevju - po dogovoru

naročila: do 11.11. 2015 več na: www.petradraskovic.com/koledar2016.html
oz. Petra: 041-345-686, email: info@petradraskovic.com

Ponosni smo, da so naše aktivnosti in produkti "MEDVEDU PRIJAZNE"

Oznake "Medvedu prijazno" so namenjene promociji produktov in storitev, katerih proizvodnja oziroma izvedba medvedu in njegovemu habitatu ni škodljiva, hkrati pa omogočajo večjo prepoznavnost prizadevanja lokalnih skupnosti za ohranjanje okolja.

S KOLESOM OKOLI SLOVENIJE, 2.del

Besedilo:
Tamara Leskovar

Fotografije:
Tamara Leskovar
in
Simona Pečnik Golob

OB MURI IN VSE DO DRAVE

Prebudiva se v nov dan. Ni prav mehka najina postelja v šotoru, zato zgodaj zjutraj brez težav vstaneva. Zapeljeva se proti centru mesta Mureck. Iz mestnih kavarnic že diši po kavici in rogljičkih, že ob šestih se odprejo in nudijo zajtrk kolesarskim popotnikom. Murska kolesarska pot je speljana po kolovozu ob Muri in njenih mrtvih rokavih ter jezerih, del poti pa po asfaltni cesti. Od vasi do vasi, vmes pa, kamor seže pogled, polja koruze in buč. V lično urejenem zdraviliškem mestu Bad Radgersburk zapustiva Avstrijo in se zapeljeva po mostu čez reko Muro

v Gornjo Radgono, nazaj v Slovenijo. Privoščiva si zajtrk. Vroče je že. Okrepčani zavrtiva pedala v upanju na nadaljevanje vožnje po urejeni Murski kolesarski poti tudi na slovenski strani, vendar je žal ni ali pa je nisva našli. Tako se v vročem dopoldnevu čim hitreje poženeva mimo Radencev in dalje do Veržeja po regionalni cesti. V Veržeju le najdeva kolesarsko makadamsko pot, ki je še v izgradnji, a se z veseljem zapeljeva po njej, da se izogneva razbeljenemu asfaltu. Na hitro se ustavi še pri Babičevem mlinu, zadnjemu delujočemu plavajočemu mlinu na Muri, nato pa dalje, brez moke, saj na poti ne bo časa za peko kruha, zopet čez Muro v Ižakovce. Prekmurje. Ravnina, polja ajde in koruze, vročina. Na otoku ljubezni, ki ga je ustvarila reka Mura, si privoščiva daljši počitek. Za kosilo prekmurska gibanica in ležanje v travi ter namakanje nog v rokavih reke Mure. Popoldan, ko se je nekoliko ohladilo, se z brodom zapeljeva nazaj čez Muro in odkolesariva proti Ljutomeru, osrčju Prekije. Po ravninskem dopoldnevu je pred nama precej razgibana pot, hribčki in dolinice, kamor seže pogled. Ljutomer, Ormož, Velika Nedelja. Ljutomersko-ormoške gorice, vinorodna pokrajina, kjer pride-lajo najboljša vina na svetu. Žal nama je zmanjkalo časa, pa tudi energije, da bi se zapeljali in obiskali kakšno vinsko klet. Nadaljujeva mimo Muretincev proti reki Dravi in gradu Borl, kjer si postaviva šotor, skuhava makarone s sirom in zelenjavo ter kmalu zaspiva. Dolga je bila ta dan, kar 110 kilometrov sva prebrcali. Pred nama so Haloze...

Ob Muri

ČEZ HALOZE IN KOZJANSKO

Peti dan na poti. Malo so že težke noge. Tokrat se zaženeva direktno v hrib, proti Cirkulanam. Prijazen domačin naju pogosti s kavico ter sokom in se kar ne more načuditi, od kod sva prišli in kaj vse sva že prevozili in kaj imava še v planu. Kmalu za najino potepanje izve že skoraj cela vas. Kolesariva po cesti, gori in doli skozi zelene Haloze. Prav prijetno je. Prikolesariva na prelaz tik pod Donačko goro, od koder se s kratkim, a hitrim spustom pripeljeva do Rogatca, kjer se ustaviva v muzeju na prostem. Priporočam ogled. Stalna muzejska zbirka ohranja ljudsko stavbno dediščino in kulturno izročilo ljudi, ki so živeli na tem območju pod Donačko goro in Bočem. Ta dan je bil dan za kulturo, zato se pred vročim opoldanskim soncem za kratek čas skrijeva med debele zidove dvorca Strmol v Rogatcu. Kratek ogled in spoznavanje zgodovine lepo prenovljenega dvorca, ki je bil prvič omenjen že leta 1436. Kolesarska potovanja so res super, saj se lahko ustaviš karkoli in kjerkoli. Vidiš in zaznaš stvari, ki jih iz osebnega avtomobila ne opaziš. Svoboden si! Nadaljujeva proti Rogaški Slatini, vročina ne popušča. Tam si pri-

Ižakovci - otok Ljubezni

Murska kolesarska pot

Pogled iz Bad Radgersburka v Gornjo Radgono

Babičev mlin, zadnji delujoči plavajoči mlin na Muri

Cvetoča polja maka v Prekmurju

Z brodom čez Muro pri Ižakovcih

Haloze

Pogled na Donačko goro

voščiva najboljši sladoled v mestu, da si malo ohladiva vroči glavi. Prijazen domačin nama pove, da se lahko en del poti do Atomskih toplic zapeljeva po novo zgrajeni kolesarski poti. Še malo manjka, pa bo odprta v celoti. V Atomskih toplicah se tokrat nisva kopali, ni nama bilo do gneče, saj sva se že kar navadili na samotno potepanje v dvoje, po naravi, brez množice ljudi. Počitek v kampu, skriti v senci dreves pred vročim soncem in planiranje poti. Skleneva, da prespiva v Bistrici ob Sotli, do koder naju loči le še slabih 20 kilometrov. V Bistrici ob Sotli sva preži-

Grad Otočec na reki Krki

veli večer v domači gostilni Šempeter ob samih sladkih dobrotah, med njimi kozjanska kruhova potica. Haloze in Kozjansko sta naju kar utrudila, nabralo se je za 690 višinskih metrov vzpona po zelenih gričkah.

ZELENA DOLENJSKA

Peto noč sva si privoščili nočni počitek v postelji. Priznam, da je bilo prijetno. Iz Bistrice ob Sotli sva nadaljevali proti Podsredi. Kolesarskih poti na tem koncu ni, cesta iz Bistrice ob Sotli do Brežic pa je precej prometna. Kolesariva pod Bohorjem, po strmih klancih, ampak s tem ni nič narobe. Radi poganjava kolesa v klanec, ker vsakemu vzponu sledi spust. Podsreda – Senovo - Brestanica in že sva pri reki Savi. Vsak dan kolesariva ob rekah. Slovenija je res vodnata in reke so vedno bolj čiste. Ob Savi se zapeljeva proti Krškemu in naprej po Krški kolesarski poti proti Leskovcu, na Dolenjsko. Zelenje vsepovsod naokoli. Gozdovi, travniki, pašniki. Na Otočcu ob reki Krki se ustavi in počakava, da mine opoldanska vročina. Lušno je zelo, nikamor se nama ne mudi. Še dobro, kajti kasneje izveva, da so malo naprej v okolici Novega mesta divjale nevihte. Dežja pa res ne potrebujeva. Ko se po večurnem počitku odpeljeva proti Novemu mestu, se nama izza hrbta približajo temni nevihtni oblaki. Uspeva jim ubežati. Na hitro si v penzionu ob cesti najdeva prenočišče. Prve kapljice so naju ulovile ravno, ko sva pospravili kolesa pod streho. Nočitev v Dolenjskih toplicah sva izpustili. Ob reki Krki sva, v Vavti vasi. En velik del poti je že za nama. Skoraj 500 kilometrov sem prevozila, Simona še nekaj več, še enkrat toliko pa jih je pred nama. Noge so že malo utrujene, a ko prevoziš prvih nekaj kilometrov, bolečina izgine in užitek je popoln! ●

Ob Savi proti Krškemu

Pokrajina ob poti proti Brestanici

Počitek na Otočcu

10+ LET DANIČINIH TRIGLAVOV

Besedilo:
Boris Strmšek

Fotografije:
Arhiv
Boris Strmšek

Nekoč... Ja, tako se pričnejo vse zgodbe. In nekoč me je poklical Marko, ter prosil za pomoč. V bistvu je želel, da se dobiva in pomeniva o eni ideji, ki se mu je porodila kmalu po tistem, ko je nastopil novo službo. Prevezel je namreč direktorsko mesto Doma Danice Vogrinc v Mariboru, ki je znan po svoji tradiciji in iskreni skrbi za svoje varovance, obenem pa daje službo številnim, ki skrbijo za stanovalce na takšen ali drugačen način ter hkrati skrbijo, da Dom varno pluje skozi nemirne socialne in gospodarske čase. Tako sva se dobila in dorekla idejo, da bo

pripravil nekakšno delavnico v naravi, ki bo poskrbela za utrjevanje odnosov v kolektivu in za oblikovanje ciljev Doma. Strokovne delavnice so bile namenjene tistim na nekoliko višjih položajih. In tako smo se nekega poznega poletnega dne dobili na Mangartskem sedlu, kjer je Daničin kolektiv spoznaval, kako utrditi odnose znotraj nekega podjetja in kaj to doprinese k uspešnosti, zunanji podobi, vsesplošnemu zadovoljstvu in podobno. Treba je sodelovati in treba je biti povezan s sodelavci, je vsekakor eno od vodil. In to vodilo smo skupaj s skupino gor-

Že enajst let zaporedoma se ekipa Doma Danice Vogrinc odpravlja na Triglav

skih vodnikov ter alpinistov predstavili v praktičnem smislu – navezali smo jih na vrh in peljali po zahtevni Italijanski poti, ki se vzpne čez strmo steno od bivaka Nogara na italijanski strani meje do Mangartskega sedla. Naveze smo seveda sestavili po naključju in so se v kakšni navezi znašli tudi takšni, ki si kdaj tudi niso bili najbolj kompatibilni. Kar ne gre iz spomina, kakšno je bilo veselje na vrhu in kako so se na vrhu stene vsevpred objemali. Ob tem je treba pripomniti, da jih večina ni imela tovrstnih gorniških izkušenj, med njimi pa so bili tudi takšni, ki prej še sploh niso bili v gorah. In vsem je uspelo preplezati »ferato«, kjer so se zavedli pomena »naveze«. In ideja je potem šla dalje v smeri, da se naslednje leto odpravimo na Triglav v še mnogo večjem številu. To smo tudi uresničili. In še več – Daničin Triglav je postala tradicionalna vsakoletna akcija, ki je združevala zaposlene Doma Danice Vogrinc Maribor, povezovala generacije in dala udeležencem vselej veliko veselja ter zgodb, ki so še bolj utrjevala odnose med sodelavci, ki so na tak način postali tudi sopotniki, soplezalci in prijatelji.

Kar nekaj se nas je nabralo v teh letih, ki smo prav tako del te zgodbe: Borut Naglič, Boris Lorenčič, Aleksander Dušej, Silvij Morojna, Miran Zemljič in še kdo, ki so skupaj z menoj bili vselej na vrhu naše najvišje gore deležni stiska rok in prisrčnih objemov v zahvalo za vse tiste drobne korake, ki so jih pripeljali tja visoko pod oblake. Premagovali smo svoje strahove, dvigovali meje svojih sposobnosti, dosegali takšne in drugačne zmage, na vsaki turi smo imeli kakšnega posebnega junaka, za katerega smo bili vsi veseli in ponosni, da je bil z nami in dosegel nekaj posebnega. Pa ni šlo vselej samo za vrh gore. Veliko je bilo šal in smeja na

Skupne zmage so vodilo vsakoletnih pohodov

naših skupnih poteh. Daničini Triglavi so postali tradicija in tudi naš skupen simbol. Letos smo se odpravili proti koncu poletja na goro že enajstič.

O začetkih je povedal **Marko Slavič**, direktor Doma Danice Vogrinc: »Triglav je tradicionalni simbol Slovenstva. Od kar je leta 1778 na pobudo slovenskega razsvetljenca Žige Zoisa uspelo na vrh stopiti štirim domačinom iz Bohinja, je osvojiti vrh Triglava sen skorajda vsakega Slovenca. Vrh Triglava nam venomer vzbuja spoštovanje, povezujemo pa ga tudi z izkušnostjo, vzdržljivostjo in sposobnostjo tistih, ki stopijo na njegov vrh. In ker je ekipa sodelavcev v Domu Danice Vogrinc Maribor prav takšna - izkušena, vzdržljiva in sposobna, se za idejo, da začnemo s pohodi na Triglav, ni bilo potrebno

Marko Slavič je idejni vodja in gonilna sila vsakoletnih pohodov na najvišji slovenski vrh.

Daničini Triglavu prinašajo vsako leto zanimive zgodbe, prijetno druženje in lepe razglede

ni preveč naprezati. Izjemna ekipa potrebuje izjemne poti, kot je že zapisal nekoč alpinist Nejc Zaplotnik.«

Deset let je minilo, letos je bil že enajsti vzpon na Triglav. Veliko številno udeležencev v vseh teh letih... Kaj predstavlja ta ideja oziroma ta vsakoletna akcija v Domu Danice Vogrinc?

»Naša izjemna ekipa sodelavcev ni uresničila le svojega prvega cilja v trenutku, ko smo vsi v Daničini triglavski odpravi prvič stopili na vrh našega očaka, temveč je našla svojo pot v že več kot desetletje trajajočih uspešnih odpravah. Tako približno bi verjetno zapisal tudi Zaplotnik, ki je tako odlično in lepo zapisal, da le enkratni cilj brez prave poti ni prav nič vreden. Ob pogledu nazaj lahko celo zapišem, da je vsaka prejšnja odprava lažje od naslednje. Vseeno ni enostavno ohranjati te tradicije, ko je veliko dobrih idej sodelavcev povezanih s pohodi tudi

na druge vrhove, saj smo Triglav dobesedno že prečesali. Morda smo iz leta v leto celo malce starejši in mogoče koga ne ubogajo več kolena, kolki, tudi križ. Zato je poglobitveni cilj v naslednjih letih pomladitev ekipe in tudi naše mlade sodelavce odpeljati na eno naših najlepših in kulturnih slovenskih poti. Ideja ne odnehati in vztrajati je tesno povezana tudi z Domom samim, saj Danice brez izkušenj, poguma, vztrajnosti in kdaj tudi norosti zaposlenih, morda niti ne bi bilo več. Z dobro voljo, trmo in zagrizenostjo, kot jo kažemo ob vsakoletnih pohodih na Triglav, smo ne le ohranili našo Danico, temveč pripeljali njeno ime najvišje na slovenskem in mednarodnem seznamu tistih, ki skrbijo za starejše.«

Kakšni so vsakoletni občutki s sodelavci in prijatelji na vrhu?

»Če so pohodi vsako leto zahtevnejši, ker zahtevajo ogromno vztrajnosti in pozitivne trme, pa resnično težko opišem občutke, ko se vedno znova iskreno objamemo na vrhu. Naj ne izpade klišejsko, če zapišem, da takrat nastaja kurja koža, ki je sicer največkrat pokrita s toplimi oblaci, saj predstavlja vsakoletni in ponovni dotik Aljaževega stolpa za nas kot dotik malika. Sicer pa je bilo prvič na vrhu izjemno, neponovljivo, z nepopisno radostjo in izjemno energijo. A tudi ob vsaki naslednji osvojitvi vrha nas je spremljala kakšna izjemna zgodba. Ali je bila to pesem iz megle ali navdušeni vzkliki našemu mestu in Danici. Le ti so bili z vidika kaljenja gorskega miru kdaj celo neprimerni, za kar se predvsem štirinožnim in rogamim čuvajem Triglava opravičujem. Ne gre seveda pozabiti prelepega nočnega vzpona na Kredarico, ko se je za nas celo luna izrisala v tisti njeni najznačilnejši, krajcisti obliki in nas je vso pot s svetlobo posipaval soj zvezd.«

Triglav je „obdelan“ z vseh strani in skoraj vseh poteh. Pravzaprav je ostala le še Stena. Mogoče ideja za kakšen prihodnji vzpon?

»Triglav smo resda obdelali iz vseh mogočih smeri, podnevi in ponoči. In prav je povedati, da so bile vse smeri zaključene varno, predvsem zaradi pripravljenosti celotne ekipe, spoštovanja do naše najvišje gore in zaradi mojih dragih prijateljev, ki so kot vodniki dali vsakemu vzponu prav poseben čar. Glede na to, da se vsako leto med potjo na njihov račun tudi malce pošalimo in morajo po moško prenesti vse naše resne kritike, se jim seveda iz srca zahvaljujem, saj so bili na vseh turah mnogo več kot le naši vodniki. Spoštovanje do njih smo še posebej izkazali pred nekaj leti, ko smo našemu vodniku Borutu, kljub temu, da je Ljubljančan, podarili našo sveto in najbolj cenjeno vijolično majico NK Maribor, ki jo Borut še danes s ponosom nosi po Ljubljani.

Stena pa ostaja, ja seveda. V šali sem nekaj let nazaj našim vodnikom pokazal sliko, ki kaže, da se je moja osebna pot na Triglav začela celo pred njihovo, s strganimi jesenskimi čevlji, ker za druge ni bilo denarja. A njihove poti so postale kasneje mnogo mogočnejše in so jih prepletli tudi preko Stene. Če nas pripravijo na to, bo Danica zmogla tudi Steno.«

Veliko je bilo prigradov, veliko lepih trenutkov v teh letih... Lahko izpostaviš kakšnega ali več njih?

»Toliko jih je bilo, da so postali skoraj nepregledni. Ko pride nov vzpon, si po navadi mislim, da se nam po vseh prigradah iz minulih let, kaj posebno zanimivega in novega letos ne more pripetiti. In tudi če se kdaj res ne bi zgodilo čisto nič posebnega, vem, da nas bo naš Simon zvečer, ko že skoraj vsi spimo na skupnih

ležiščih, pofotkal z ubijalskim flešem. Nato pa še njegove šale in smeh se začne ter mu ni konca. A nepozabna je bil prvi pohod, ko smo na Kredarici ure prepevali in na koncu stoje iz klopi naročali »Še eno rundo daj točajka...« Najprej ni verjela, potem me je naskrivaj vprašala, če imamo dovolj denarja. Ko ji je zmanjkalo pijače, je z nami še zapela.«

Kakšna je prihodnost te ideje? Po enajstih letih se seveda postavlja vprašanja, kako naprej? Bodo Daničini Triglavu ostali (še dolgo)?

»Smelo je napovedovati prihodnost. Vse v družbi postaja vedno bolj nepredvidljivo. Z izjemo Danice. Danica bo ostala za vedno. In Daničini Triglavu z njo in z vsemi, ki so nas vsa ta leta spremljali ter varno vodili na vrh in nazaj. Hvala vsem!«

Zgodb je zares veliko in vselej znova se jim nasmejemo ob naših druženjih. Od letečih gamsov, do pojočih svizcev, pa vsakoletnega razmišljanja o Portorožu,

Na robu triglavske Sfinge

ko se prebijamo proti vrhu Triglava, na turah smo si tudi pilili nohte, skrbeli za frizure in make-up, se prebijali skozi triglavske džungle kot na afriških safarijih, nabirali gobe, preganjali so nas kozorogi, tudi ovce, direktor se je zaprl v staro leseno stranišče na Doliču, nekoč je trajala vožnja proti domu kar osem ur, Simon je Gorenjcem pripovedoval vice, mi pa smo jim popili vso pijačo, medtem, ko so se smejali... Pa nekoč smo ugrabili nevesto v restavraciji Gala-In, kjer se ustavljam po tradiciji... Kopali smo se tudi v hladni vodi blizu izvira Savica, pa skrivali kamne v nahrbtnike in to celo avtohtone bohinjske kamne, za kar se je bilo treba potem odkupiti z nakupom avtohtonega bohinjskega sira, pa strašili bike po bohinjskih planinah, se pretepali in poljubljali s kravami, hodili bos po zelenih tratah med kravjeki v Krmi, zaplesali na Uskovnici, nosili eden drugega na vrhu Triglava... Naslednje leto nas čakajo spet nove zgodbe.

Tukaj je še nekaj vtisov in misli udeležencev vsakoletnih pohodov...

Na Kredarici po uspešnem vzponu na vrh gore

Kristina Kores

V Vratih je še tema. Beli oblaki se kopičijo nad Luknjo. Stena je tiha in mirna, polna spominov in zgodovine. Na levo prečimo potok Triglavske Bistrice, Sfinga nas spremlja s pogledi in nas vabi v svoje strme stene... Zapiha... In že si na vrhu z zasanjanimi razgledi. Zazreš se daleč naokoli na sosede, ki so ponosni nase, pa četudi jih sonce obsije kak meter nižje. Razgledi na temne globeli in zelene doline, na oblake, na katerih bi človek zaspal.

Prečudovito je to kraljestvo. Ničesar nisem vedela o njem do takrat, ko sem z »Danico« prvič stopala mimo Aljaževega doma v Vratih. Prvič in potem še in še... Ljubezen do gora je vzknila in ostala.

Sem ponosna in hvaležna, da sem del »Danice«, del prijaznih in toplih ljudi, ter da imamo nekoga, ki nas vodi z nasmehom in toplino v očeh. Še velikokrat tja gor...

Jelka Režek

Vzpon na Triglav se mi je zdel prava prizkušnja svojih zmožnosti. Ko smo se odpravili od Aljaževega doma, kar nisem mogla verjeti, v kakšne višave gremo. Minilo je kar nekaj ur potenja, plezanja preko severne stene in užitkov ob pogledu na razprostirajoče gorske bisere, preden smo prišli do Kredarice. Naslednji dan je bil poglobitnega pomena, čakala nas je še pot do najvišjega vrha. Bilo je mrzlo, megleno in vetrovno jutro, ampak nič nas ni ustavilo na poti do cilja. Niti vse ozke poti, ko smo se plazili po vseh štirih, ker se ti je zvrtilo ob pogledu na neskončen prepad. 3-krat hura, uspelo nam je na vrh! Pri Aljaževem stolpu smo jih dobili po ta zadnji in tako postali pravi ponosni Slovenci. Seveda, ko pa je ta občutek zmagoslavja bil naravnost fantastičen. Pot nas je nato vodila do Triglavskih jezer, občudovali smo čudež narave, ki je

poskrbel za malo romantičnega vzdušja. Zadnji dan druženja smo se spuščali proti Bohinjskemu jezeru. Še danes se spominjam smeha, zadihanosti, drevenečih nog in predvsem nasmeška na obrazu. Nepozabno!

Simon Mali

Prvi pohod na Triglav mi bo vedno ostal v najlepšem spominu. Odločitev da grem, je doma vzbudila strah. Vprašali so me, če sem nor. Nikoli nismo hodili v gore. Po klinih in jeklenicah sem plezal le enkrat kot mulc. Kondicije sem imel dovolj, le strah pred višino in plezanjem je bil v meni. Nisem vedel, kaj me čaka.

V zgodnjih jutranjih urah smo se podali na pot iz Aljaževega doma. Sprva po ravnem, šlo je vedno višje do prvih klinov in plezanja. Vodiči so nas podučili, nas varovali z vrvjo, na glavah so bile čelade. Neprestano so nas bodrili in pazili na našo varnost. Adrenalin je rasel, a vse je šlo kot po maslu. Užival sem ob lepotah Triglavskega narodnega parka. Pot je bila dolga in seveda tudi naporna. Zaradi nevihte smo noč preživel na Kredarici ter se zgodaj zjutraj odpravili naprej proti vrhu. Čakalo nas je veliko klinov, jeklenic in čudoviti razgledi. Zaupati moraš vodičem in odličnemu varovanju, pa je plezanje lahko užitek. Srce mi je vedno bolj razbijalo. Občutek, ko sem zagledal Aljažev stolp je nepozaben. Kar naenkrat nisem bil več utrujen, bolečine v nogah sploh nisem več čutil. Oblila me je »kurja polt«, ponosen sem bil. Uspelo mi je!

Manuela Strmšek

Triglav je zame čudovita izkušnja in vedno nova zmaga. Tam se srečam s seboj, s svojim bistvom in s svojimi omejitvami, zbližam se s sodelavci in spoznam nove prijete in srečne ljudi. Skozi smeh in napor so ljudje videti drugačni in obču-

Vodilna ekipa prve ture na Triglav leta 2005 - od leve Boris Lorenčič, Marko Slavič, Borut Naglič, Boris Strmšek, zadaj kuhar Tihomir

tim jih drugače. Triglav je zame drugačen svet, svet posebnih vonjav in nenavadne svetlobe, čarobnih bitij, občutkov zavedanja in hvaležnosti, dotik vsemogočnega. Ko mi je najbolj težko in ko mi je najbolj lepo, sem tam preprosto srečna in ta sreča odmeva v meni še nekaj mesecev po tem. Vedno znova in znova mi daje izkušnjo, da zmorem tudi, ko imam občutek, da ne bo več šlo.

Naš Triglav pa ni le to, je tudi pogonska sila - motivacija, da premaknem »rito« in grem na Pohorje večkrat kot bi sicer. S tem naredim nekaj zase in mi je prijetno!

Dež, ura je 1:30, ustavim avto, vskoči Nevenka, se spogledava in planeva v smeh: »Kaj mi res gremo na Triglav?« Nisva ravno prepričani, kdo je tu čez les. Tisti, ki nas peljejo gor, ali midve, ki greva!?

6:30 zjutraj, prvi od mnogih SMS-jev tisti dan: »Meni lije švic po hrbtu in čelu; o dežju ni sledu.«

Ura 18.30, počasi se spuščamo z vrha, vsi ožgani od sonca po obrazu in tistem delu nog, ki je kupal izza zavihanih hlač, v majici brez rokavov. Kolona. 100 žensk na Triglavu in mi. Obeta se zanimiva noč na mizah Kredarice. Zadnji SMS ta dan: »KAJ???? DO VRHA STE ŠLI??? PA VI NISTE NORMALNI, TU LIJE CELI DAN! Srečno!!!«

Ja, tako je, tudi sonček smo vzeli s seboj...

V HRIBE Z MALČKI

Besedilo:
Mateja Mazgan

Fotografije:
Mateja Mazgan, Marko Mavec

Tisti starši, ki hodimo v hribe z dojenčki in majhnimi otroki, smo za večino neobičajni. Deležni smo pogostih kritik, a konec koncev je mnogo več pohval. Večino preostalih zbegamo, prešinejo jih čudne misli, nekako še sami ne vedo, kaj bi si mislili o nas. Le kaj drugega bi si morali, kot pa to, da je za tako majhne otroke nekaj najbolj zdravega, da preživijo veliko časa v naravi v tesnem stiku s starši. A še vedno je za večino bolj običajno, da srečujejo starše z dojenčki v gostilnah ob kavici, ob prometni cesti, v centrih mest, nakupovalnih središčih..., kakor pa na vrhu dvatisočaka.

NOSEČNOST NI RAZLOG ZA UMIRJENO ŽIVLJENJE

Odkar pomnim, so me športne aktivnosti spremljale skoraj vsakodnevno. Ni bilo stvari, ki bi mi preprečila mojo največjo strast - šport. Ko sem zvedela za veselo novico, da sem noseča, me je hkrati preši-

nila tudi grenka misel, kako se bom pa sedaj ukvarjala s športom!? A bil je potreben le dober premislek ter sprejeti dejstvo, da nosečnost seveda ni bolezen, temveč malce drugačno stanje. Govorice ostalih, da se bo sedaj potrebno malce umiriti, so bile še dodaten razlog, da s športom nisem prekinila. Ves čas nosečnosti sem se zelo aktivno ukvarjala z več vrstami športa. Redno sem hodila v gore, celo plezala sem do vključno petega meseca nosečnosti. Kolesarjenja prav tako nisem dala na stran, niti smučanja, kaj šele turnega smučanja. Ker sem aktivna jamarska reševalka, sem ves čas tudi redno hodila v jame. Le izbor jam se je nekoliko spremenil, na vrsto so prišle vodoravne ter z manj ožinami. Tekla sem, dokler me ni začel ovirati trebuh. Na srečo me trebuh ni oviral pri gorskih vzponih in sem to počela praktično do konca nosečnosti, do poroda. Rodila naj bi konec julija, a me je porod presenetil in sem rodila tri tedne prehitro. Najbolj poseben je bil dan pred porodom, ko sem še stala na vrhu dvatisočaka. S kolegom sva se odpravila na Peco. Dejala sem si, da je pred porodom to moj zadnji vzpon, do katerega me ne morejo priti iskat z avtom. Za naslednje tri tedne sem namreč planirala enostavnejše vzpone, a me je porod prehitel.

NA URŠLJO GORO PRI TREH TEDNIH STAROSTI

Rodila se je Suzi, majhna deklica, za katero so mnogi dejali, da je že iz časa nosečnosti vajena gora. Glede na moj stil življenja si še predstavljati nisem mogla, da ne

bi imela najbolj športni voziček, ki se ga lahko dobi na trgu. In seveda smo nabavili takšnega, s katerim lahko tečem, rolam, kolesarim in celo tečem na smučeh, grem z njim na enostavne turne smuke ter se sprehodim s krpljami. Za otvoritev sem ga pripeljala na vrh Uršlje gore. Voziček se je obnesel več kot odlično. S svojo udobnostjo je na Suzi vplival tako pozitivno, da se je zbudila šele, ko je bila nazaj v dolini. Svež gorski zrak je na njo vplival odlično. Otvoritvena tura se je izkazala za izjemno pozitivno, zato sva nadaljevali v polnem tempu ter začeli osvajati vrh za vrhom. Do sedaj sva Uršljo goro skupaj obiskali že šestkrat. Gre namreč za turo, ki je idealna za vsakogar. Enostavne poti ter tudi makadamska cesta, ki vodijo na enega najbolj razglednih Koroških vrhov, so tako enostavni, da se nanj brez problema podate tudi z dojenčki.

TUDI NA DVATISOČAKE

Za prvim vzponom sva s Suzi začeli redno zahajati v naravo ter hribe. Vzponi so se kar vrstili eden za drugim. Ker na vse vrhove, kamor sem želela, ni šlo z vozičkom, sem jo pričela nositi v nosilki kot nekakšni ruti. Nekje pri treh mesecih je ruto nadomestil kengurujček ter pri sedmih mesecih nahrbtnik. Ker je bila nošenja vajena od samega začetka, zanj ni bilo opaziti nikakršne spremembe med eno in drugo vrsto nošenja. Suzi je svoj prvi dvatisočak, Obir v sosednji Avstriji, obiskala še v ta prvi nosilki, torej v njenem drugem mesecu starosti. Za tem je sledilo še nekaj dvatisočakov. Seveda pa vse gore oziroma ture skrbno izbiram ter se podajam samo na takšne, kjer je vzpon podoben sprehodu. Pravzaprav je to slednje odvisno od kondicije staršev. Nedvomno sem precej spremenila svoje gorske vzpone, saj sem pred prihodom Suzi hodila po zelo zahtevnih po-

teh, na mnoge vrhove pa sem se podajala po plezalnih smereh. Tokrat skupaj z njo spoznavam izredno lepe predele Slovenije, tudi takšne odmaknjene, kamor grede le redki. Skupaj sva obiskali preko 110 vrhov, večino v Sloveniji. Bila je že nekajkrat v Avstrijskih hribih ter tudi v Italiji.

»EKSTREMNI« ŠPORTI Z NAJMLAJŠIMI

Miselnost, da jamarstvo, turno smučanje, pohodništvo, tek na smučeh in še kaj, spada med ekstremne športe, je zelo pogosta. A to so športne aktivnosti, ki so

lahko tudi povsem enostavne. S Suzi sva že nekajkrat obiskali jame, ne turistične, a enostavne, po katerih se ni potrebno plaziti ali spuščati po vrveh, greš enostavno na sprehod po podzemnih rovih.

Pozimi pa sva pogosteje prakticirali tek na smučeh, turno smučanje ter sprehode s krpjami. Voziček, ki je delan za hladnejša podnebja, je urejen tako, da je v njem še v precej nizkih temperaturah dovolj toplo. Še sama si grejem roke v njem. In tako sva lahko pozimi brez skrbi uživali zimske radosti.

KAJ IMA NAŠ MALČEK OD TEGA?

Ob vseh teh aktivnostih se pogosto postavi vprašanje, le kaj ima otrok od tega!? Že dejstvo, da Suzi niti enkrat ni bila zares prehlajena, kaj šele, da bi kako drugače zbolela, je eno takšnih dejstev, ki pričajo, da je v tem mnogo dobrega. Sveži zrak ter stik z mamom pa sta tako ali tako nekaj najlepšega. Zakaj bi morali aktivni starši spremeniti svoje življenje ter ob tem postati nesrečni, če pa lahko svoje aktivnosti le nekoliko prilagodijo ter vse počnejo skupaj s svojimi otroci? Starši diktiramo tempo, ne otroci staršem. Mi smo tisti, ki jih bomo vpeljali v ta svet, jim pokazali vse kar počnemo mi. Če bomo to storili na pravi način, bodo tudi oni nekoč aktivni in bodo znali spoštovati naravo ter šport, kar je nedvomno za tovrstne ljubitelje nekaj najlepšega, kar nam lahko nudi življenje.

»Otroci so ogledalo staršev«, a se tega mnogi premalo zavedajo. Če boste z njim doma na fotelju vsak dan gledali televizijo, se ne razburjat nanj v najstniških letih, ko bo to še vedno počel. Takšno življenje, kot jim ga bomo predstavili, takšnega bodo živeli. Če bodo vzgojeni v športnem duhu, bodo nedvomno tudi sami vzljubili šport. Vsekakor to ni vedno pravilo, vendar pa je možnost za to veliko večja, če bomo kot starši aktivni in bomo otrokom za vzgled.

NAGRADNA
IGRA

Vabljeni k sodelovanju agencije
GLOBAL in NIKONA v

NAGRADNI IGRI.

S klikom na spodnjo povezavo
in z malo sreče zadenite
fotoaparata Nikon AW130,
s katerim boste shranili
svoje spomine.

[http://www.individualna-potovanja.si/
nagrada-igra/](http://www.individualna-potovanja.si/nagrada-igra/)

individualna-potovanja.si

USTVARjalnica pa TAKa

**PRIHAJA ZIMA, ZATO V NOVE PUSTOLOVŠČINE
s KAPO pa TAKO!**

Za vas jo splete ali nakvačka Tamara Leskovar.

Naročila:
KLIČI na 040 511 517 ali
PIŠI na tamaraleskovar2@gmail.com

Božičkova dežela v Bohinju!

HIT že tri zime, vedno razprodani vsi termini!

Skozi gozd vas bo Božičkova pomočnica popeljala do idilične kočice, kjer bo otroke pričakal belobrađi gospod, ođet v rdeča oblačila, BOŽIČEK. V toplem zavetju kočice, ob odprtem ognjišču bodo otroci prisluhnili zgodbicam iz pravljničnega sveta in se pogostili s piškoti in čajem. V Božičkovi deželi jih čaka jelenčkov spust, spusti s snežnimi tubami, polhov rovček, zapletena pajkova mreža, spretnostna potka, slepi ribolov... in ostale vragolije, kjer jih bodo spremljali palčki.

Prosti termini:

- 19.12.2015 ob 11.00, 13.00 in 15.00 uri
- 20.12.2015 ob 11.00, 13.00 in 15.00 uri
- 21.12.2015 ob 11.00, 13.00 in 15.00 uri
- 22.12.2015 ob 11.00, 13.00 in 15.00 uri
- 23.12.2015 ob 11.00, 13.00 in 15.00 uri
- 26.12.2015 ob 11.00, 13.00 in 15.00 uri
- 27.12.2015 ob 11.00, 13.00 in 15.00 uri

Otroci 15 €
Odrasli 5 €

Info: Liza 051 412 686
www.topagencija.si www.topagencija.com liza@topagencija.si

HRIBOLAZCI NA PETZECK

Besedilo in
fotografije:
**Sašo
Benetek**

in
**Žan
Zadnikar**

Ura še ni dobro odbila pet zjutraj, ko se je prvi, počasnejši del skupine, že naglo približeval največjemu narodnemu parku Srednje Evrope, medtem ko so se ostali iz Slovenije odpravili nekoliko kasneje. Načrt je bil, da hitrejša skupina ujame počasnejše, vendar je zaradi navigacijskih težav do snidenja prišlo šele na prvi postojanki. Odcepi do izhodišča so namreč izredno slabo označeni in v veliko pomoč so prišle navigacijske naprave. A to ni pokvarilo vzdušja. Konec koncev smo prišli zaradi narave, zaradi druženja. In obojega je bilo tu na pretek. 28 „Hribolazcev“ se je znašlo v objemu Visokih Tur, katerega park razpolaga z okoli 300 tritisočaki, med drugim tudi z najvišjim vrhom Avstrije, Velikim Klekom. Ob vsej

tej ponudbi je bila izbira tistega »pravega« vrha za izlet pravcati napor, izkazalo pa se je, da je Sašo s Petzeck-om zadel »bull's eye«.

Hojjo smo pričeli na izhodišču Seichenbrunn (1668 m). K sreči smo bili tam dovolj zgodaj, da smo lahko v miru našli še nekaj prostora za naše jeklene konjičke, bolj lačni pa so že posegali po sendvičih in se razgledovali po okolici, ki je zaradi velike količine vode izjemno bogata z rastlinjem. Počasi smo pripravili vse potrebno za na pot in krenili po dobro označeni poti. Naprej skozi gozd, ki se je hitro spremenil v nižje grmičevje, nato čez travnato jaso, na kateri se je dvigala že od daleč vidna pastirska koča skupaj z manjšim jezerom, ki je bilo pravo ogledalo odsevov bližnjih vrhov. Ob takem okolju se je potrebno vendarle ustaviti, odložiti nahrbtnik in se naužiti dobre energije. Odmor smo izkoristili tudi za naše lačne želodce, za nami sta bili vendarle že 2 uri hoje. Do kočice je manjkalo še enkrat toliko, pot je postajala vedno bolj strma, zaradi pridobivanja višinske razlike tudi manj raznolika. Počasi smo sledili žičnici, ki vodi do kočice, nakar je na prevalu sledilo presenečenje. Nagrajeni smo bili z razgledom na visokogorski jezera Kreuzsee in Wangenitzsee, iznad katerih se dviga kočica Wangenitzseehütte. Do kočice je sledilo le še nekaj hoje po ravnem. Vendar ni bil še čas za počitek. Najtežji del nas je še čakal - zadnji del vzpona na Petzeck in varna vrnitev nazaj. Nepotrebne stvari smo odložili iz nahrbtnika in se s polno elana pognali proti vrhu,

ki ne predstavlja večje tehnične zahtevnosti, vsekakor pa je potrebna zbranost in dobra fizična pripravljenost. Skupina se je počasi raztrgala, najhitrejši so vrh osvojili po 2 urah in 40 minutah hoje od kočice, v duhu ekipe pa smo počakali do zadnjega, čeprav je bila temperatura le malo nad ničlo. Za trenutek se je iz nizke oblačnosti pokazalo tudi sonce, kar je pomenilo lepe razglede daleč naokoli, ki smo jih ustrezno zabeležili s fotoaparati. Vrh Petzecka (3283 m) je tako osvojilo 27 udeležencev, eden se je zaradi utrujenosti pametno obrnil nazaj proti koči. Štirinajst članov naše ekipe je bilo prvič nad 3000 metri. Za marsikoga je bila to tudi tura življenja, predvsem za 65-letno Marijo, ki do pridružitve skupini pred dobrim letom še zdaleč ni slutila, da ji bo z nami uspel vzpon na tritisočaka.

Sledila je obvezna skupinska fotografija, nato pa vrnitev proti koči, kamor nas je vabil topel obrok in postelja. Celotna skupina se je sestala v svojem delu jedilnice, kjer smo ob večerji in pijači predebatirali preživet dan in kovali načrte za novega. Dogovorili smo se, da zaradi slabše napovedi in utrujenosti izpustimo vzpon na še en tritisočak za naslednji dan in se raje usmerimo proti dolini. Prijetno utrujeni smo se počasi drug za drugim odpravljali spat, pojavila pa se je težava, saj nas je bilo za 3 več kot rezervirano, upravitelj kočice pa ni omogočil dodatnih postelj, čeprav jih je imel na voljo. To je pustilo nekoliko grenkega priokusa, za dodatne pa smo seveda našli prostor med samimi žimnicami.

Naslednji dan smo se zbudili v hladno jutro, prav je prišel čisto vsak sloj obleke, ki smo ga imeli s seboj. Vsi smo namreč hiteli na sončni vzhod, ko se je sonce v daljavi počasi dvigalo iznad nizke oblačnosti. Vauuu! Bolje, kot kakršnakoli

Odsevi v gorskem jezeru na pobočjih Petzecka

jutranja kava! Sprožilci fotoaparatorov so delovali z največjo zmogljivostjo. Ko je bilo sonce že nekoliko višje, smo v miru pojedli še zajtrk, nato je bil čas za odhod. Sledil je spust do izhodišča po isti poti, del ekipe pa je naredil še dodatni ovinek do kočice Lienzer Hutte, ki s svojim prijetnim ambientom v družbi dveh lam kar vabi na ponovni obisk. Do parkirišča je sledila le še gozdna učna pot, ki jo je bilo kmalu konec. Z izletom smo tako zaključili okoli pol druge popoldan, čez dobre tri ure pa smo si ogledovali fotografije s tokratne ture že iz domačih naslonjačev in hkrati obujali spomine na enkratna doživetja.

Na pohodu nas je spremljala divja gorska narava Visokih tur

Ekipe Hribolazci na vrhu Petzecka

DRUŽENJE S STRMINO OB KONCU LETA

Za vse prijatelje, znance, sopotnike, so-plezalce, tudi za tiste, ki se še ne poznamo, predvsem pa za vse ljubitelje pustolovščin v naravi, organiziramo ob iztekajočem gorniško-pustolovskem letu 2015 srečanje oziroma druženje, ki bo potekalo v petek, 20. novembra 2015 v Koči na Gozdu pod Vršičem. Dobimo se ob 18. uri v koči, nato pa nas čaka večerja in družabni večer, kjer se bomo v sliki in besedi spomnili kakšnih zanimivih dogodivščin iz letošnjega leta, mogoče tudi kakšnega prej, predstavili bomo tudi našo letošnjo pridobitev – Revijo STRMINA, pogledali v prihodnost in predstavili kakšen zanimiv načrt, predvsem pa poskrbeli za nekaj zabave in sprostitve. V soboto dopoldan se bomo odpravili na skupno turo, cilj pa bomo določili glede na vreme in snežne razmere (Prisojnik, Mojstrovka, Sleme...), če bodo razmere dovoljevale, bomo osvežili tudi naše znanje uporabe derez in ce-

pina. Polpenzion (večerja, nočitev, zajtrk) v Koči na Gozdu je 25 eurov, samo nočitev je 11 eurov. Obvezne (!) so predhodne prijave zaradi zagotovitve rezervacij na koči, prijave zbiramo do torka, 17. novembra zvečer na elektronski naslov info@drustvo-strmina.si ali telefon 030 666 900 (Boris), 040 511 517 (Tara). Vljudno vabljeni!

TEČAJI V JANUARJU

Na začetku leta 2016 nas čakata kar dva tečaja gorniških veščin, oba bosta potekala na Zelenici. 8. in 9. januarja bo TEČAJ GIBANJA V ZIMSKIH RAZMERAH, kjer bomo predelali osnove gibanja pozimi, predvsem s poudarkom na uporabi derez in cepina, govora bo tudi o orientaciji, bivakiranju in podobnem, povzpeli se bomo tudi na katerega od vrhov nad Zelenico (Vrtača, Begunjščica, Palec...). Prijave do 5.1.2016, strošek tečaja je 55 eurov, vključen je tudi polpenzion na koči. 23. in 24.1. bomo izvedli TEČAJ TURNEGA SMUČANJA, kjer bomo spoznavali gibanje s smučmi po zasneženi pokrajini ter zarisali nekaj smučin v pobočja okoli Zelenice. Prijave do 19.1.2016, strošek tečaja je 90 eurov, vključen je polpenzion na koči. Za oba tečaja se prijavite na elektronski naslov info@drustvo-strmina.si ali na telefon 030 666 900, kjer dobite tudi več informacij. Število prijav je omejeno.

**ZAHVALJUJEMO SE VSEM
DONATORJEM ZA PRISPEVKE,
KI NAM POMAGAJO PRI
USTVARJANJU REVIFE!**